

Täysistunto

Torstai 29.6.2017 klo 16.03—17.59

Täysistunto alkoi klo 16.03. Täysistunto päättyi klo 17.59.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.03—17.59).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys sote-uudistuksesta (Ilkka Kantola sd)

Suullinen kysymys SKT 101/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kantola.

Keskustelu

16.04 **Ilkka Kantola sd:** Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on antanut arvionsa hallituksen maakunta- ja sote-uudistuksen kokonaisuudesta. Sote-uudistuksen tärkein tavoite tällä ja viime kaudella on ollut kansalaisten riittävien ja yhdenvertaisten palveluiden turvaaminen kaikkialla Suomessa. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin tänään todennut yksimielisessä lausunnossaan, että hallituksen esitykseen sisältyvä yhtiöittämisvelvoite päinvastoin vaarantaa kansalaisten yhdenvertaisuuden riittävien palvelujen saamisessa.

Arvoisa pääministerin sijainen, yhtiöittämisvelvoite on poistettava lakiesityksestä. Kysyn: Mistä tämä yhtiöittämisvelvoite tuli lakiesitykseen? Hallituksen esityksen perusteluissa viitataan siihen, että se perustuu poliittiseen harkintaan. Mikä oli tämä poliittinen tavoite, joka perustuslakivaliokunnan mukaan vaaransi kansalaisten perusoikeuksien toteutumisen?

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

16.05 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistuksen tavoitteena todellakin on turvata ja varmistaa kansalaisten yhdenvertaiset palvelut koko Suomessa ja sen lisäksi luoda kestävyysvajeeseen lääkkeitä. Näistä lähtökohdista uudistusta on tehty ja tehdään ja se viedään läpi.

Valinnanvapaus, joka on osa tätä kokonaisuutta, on nimenomaan tarkoitettu ihmisille, jotta pääsee sujuvasti palveluun, jotta voi vaikuttaa, jotta voi valita sen palveluntarjoajan, josta hakee tämän palvelun. Se, että päädyttiin ottamaan työvälineeksi valinnanvapauden toteuttamiseen tämä yhtiöittämismalli, tuli kilpailuviranomaisten, asiantuntijoiden vaateesta ja näkemyksestä, sen lisäksi tässä valmistelussa on käytetty runsaasti lainsäädännön ammattilaisia, ja silloin päädyttiin tähän näkemykseen. Nyt perustuslakivaliokunta totesi, että se ei ole perustuslain mukainen, ja silloin meidän tehtävämme on löytää valinnanvapauden [Puhemies koputtaa] toteuttamiselle muu tapa. Mutta valinnanvapaus voi hyvin ja toteutuu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.06 Ilkka Kantola sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että hallituksen ehdottamaa uudistusta ei ole mahdollista hallitusti toteuttaa suunnitellussa aikataulussa niin, että kansalaisten perusoikeudet eivät vaarantuisi. Siksi tuntuu käsittämättömältä, että perustuslakivaliokunnan tiedotustilaisuuden yhä jatkuessa hallitus tiedotti, että se tulee toteuttamaan sote-uudistuksen 1.1.2019 ja että valinnanvapaus kuuluu tähän kokonaisuuteen. [Kari Uotila: Ei voi olla totta!] Toisaalta kuitenkin alivaltiosihteeri Pöysti totesi tuoreeltaan, että uusi esitys valinnanvapauslaiksi voisi olla valmis aikaisintaan marraskuussa. Arvoisa pääministerin sijainen, kun perustuslakivaliokunta selvästi toteaa, että suunniteltu aikataulu vaarantaa vakavasti kansalaisten oikeuden riittäviin palveluihin, mihin perustuu hallituksen aikataulun pitäminen ennallaan? Eikö nyt ole välttämätöntä muuttaa aikataulua ja valmistella tämä tärkeä kokonaisuus huolella, niin että se todella täyttää kaikki sille asetetut vaatimukset myös valtiosäännön kannalta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Rehula.

16.08 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kantolalla on ollut viikkoja aikaa olla mukana perustuslakivaliokunnan työssä, ja se on erinomainen asia, että perustuslakivaliokunta on saanut oman massiivisen tehtävänsä tehtyä tänään, tässä ja nyt, arvioinut hallituksen esityksen kokonaisuuden. Koska meillä on hallituksen piirissä ollut aikaa arvioida noin neljä tuntia sitä teidän työtänne, niin tänään, tässä ja nyt on yksityiskohtaisen jatkovalmistelun täsmällisen aikataulun kertominen täysin mahdotonta. [Välihuutoja vasemmalta]

Mutta se, mikä on mahdollista, on se, että me tavoittelemme päivää, jota on tavoiteltu hallituksen ensimmäisestä päivästä lukien, ja se päivä on 1.1.2019. Perustuslakivaliokuntakin toteaa, että tällä muutoksella, jota ollaan tekemässä kansalaisten yhdenvertaisuuden vuoksi, alkaa olla kiire. Ja yksi osa sitä, että päästään yhdenvertaisiin sote-palveluihin, on se, että tehdään huolellista, asiantuntemukseen perustuvaa työtä [Välihuutoja vasemmalta] ja pidetään [Puhemies koputtaa] tuosta päivästä 1.1.2019 kiinni.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

16.09 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Uutisten mukaan tämä kyselytunti on, arvoisa ministeri Rehula, teidän viimeinen ministerinä. Kiitän siitä kestävyydestä, mitä olette osoittanut hallituksen kaikkien kriisien keskellä tämän sote-uudistuksen ympärillä.

Yksi keskeinen asiahan tässä on ollut se, että hallitus on valinnut tähän tämän markkinamallin, että palvelut viedään markkinoille ja yhtiöihin. Nyt se on perustuslakivaliokunnassa, ja selkeästi sille on asetettu stoppi. [Välihuutoja oikealta] Arvoisa ministeri, kysyn nyt: millä tavalla tulette turvaamaan tässä jatkossa sen, että valinnanvapautta hallitusti edistetään mutta tätä kaikille tärkeää yhdenvertaisuuden periaatetta ei romuteta, kuten tämä aikaisempi esitys olisi tehnyt?

16.10 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässäkin salissa on edustajia, jotka ovat tyytyväisiä siitä, että 10.7. on päivä, jolloin ministeri vaihtuu. [Välihuutoja] Se on asia, joka ei vaikuta sosiaali- ja terveydenhuollon muutoksen eteenpäinvientiin.

Toisekseen, perustuslakivaliokunta on lausunnossaan arvioinut niin sote-järjestämislain, maakuntalain kuin valinnanvapauslainsäädännön kokonaisuuden. Ei perustuslakivaliokunnan lausunnosta löydy kohtaa, jossa kerrottaisiin, että valinnanvapauslainsäädäntö olisi ongelmallinen perustuslain kannalta. [Lenita Toivakka: Juuri näin!] Perustuslakivaliokunnan lausunnon luettuani totean, että henkilökohtainen budjetti, asiakassetelit, hammashuollon valinnanvapauden piiriin saattaminen, sote-keskuskin, eivät ne ole perustuslain näkökulmasta ongelmallisia. [Välihuuto] Se, missä tulee ongelma — minkä perustuslakivaliokunta on ponteenkin vienyt — on toimeenpanon aikataulu. Ja tämä toimeenpanon aikataulu on nyt se, jonka osalta me tulemme antamaan hallituksena täydentävän esityksen, [Puhemies koputtaa] kun se esitys on valmis.

16.11 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä hallituksen sote-esityksen ongelmat eivät ole vain perustuslaillisia, siinä ministeri on oikeassa. Isot riskit liittyvät myöskin kustannusten nousuun, josta monet asiantuntijat varoittavat. Eli mikäli nämä kustannusriskit toteutuvat, on hyvin mahdollista, että esimerkiksi pienituloisten asiakasmaksut nousevat.

Mutta sen lisäksi perustuslakivaliokunta on tänään lausunut tämän valinnanvapausjärjestelmän perustuslaillisista ongelmista. Se ei koske ainoastaan pakkoyhtiöittämistä vaan tosiaanakin myös tätä aikataulua. Ja jäin nyt kyllä ihmettelemään ministeri Rehulan vastaus-ta tähän liittyen, kun perustuslakivaliokunta hyvin selvästi on sanonut ja varoittanut siitä, että tämä liian kireä aikataulu saattaa kriisiyttää koko suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon, ja on linjannut, että jos valinnanvapausjärjestelmä otetaan käyttöön, se pitää ottaa porrastetusti, ja samana päivänä hallitus lähettää tiedotteen, jossa linjataan, että alkuperäisestä aikataulusta pidetään kiinni ja tämä uudistus tehdään kerralla. Mikä tämä hallituksen aikataulu nyt on? Ministeri Rehulan vastauksen perusteella jäi [Puhemies koputtaa] sellainen vaikutelma, että tämän päivän tiedotteessa on ollut jonkunlainen virhe.

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! 1.1.2019 on päivä, jolloin tässä maassa on eduskunnan hyväksymä laki, jossa on kokonaisuus sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, maakuntahallinnosta, monesta muusta maakuntahallintoon, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liitty-

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

västä asiasta ja valinnanvapauslainsäädäntö. Se on se tähtäin, johon ollaan matkalla. Sen on hallitus tänään kertonut ääneen. En ole ehtinyt perehtymään eikä valmisteluorganisaatiokaan ole ehtinyt perehtymään siihen, mitä ihan yksityiskohtaisesti esimerkiksi tämän toimeenpanon osalta ja toimeenpanon aikataulun osalta perustuslakivaliokunta on todennut. Sen se on todennut, että tämä toimeenpanon aikataulu on perustuslain kannalta ongelmallinen, se on säätämisyjärjestyksen takana. Mutta meidän valmistelussamme tässä kohdassa me luemme sen lausunnon. Kiitos siitä lausunnosta, se antaa ne askelmerkit — aivan niin kuin valiokunnan tiedotustilaisuudessa sanottiin ja kerrottiin — jatkovalmistelulle, ja se jatkotyö alkaa huomennaamulla varhain.

16.13 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime eduskuntakaudella kaikki kahdeksan eduskuntapuoluetta yhdessä valmistelivat sote-uudistusta, löydettiin yhteinen ratkaisu, joka ei kuitenkaan mennyt perustuslakivaliokunnassa sellaisenaan läpi. [Hälinää] 1.4., noin reilu kaksi viikkoa ennen eduskuntavaaleja, pääministerin virkahuoneessa kokoontuivat eduskuntapuolueet. Paikalla olivat muun muassa puheenjohtajat Sipilä, Soini ja Stubb. Silloin kaikki kahdeksan eduskuntapuoluetta yhdessä sopivat, että riippumatta vaalituloksesta yhdessä tulemme jatkamaan sote-uudistusta, yhdessä valmistelua, siltä pohjalta, mikä ratkaisu oli viime kaudella löytynyt. Kolme puoluetta, jotka muodostivat hallituksen, pettivät tämän — aprillipäivä, näin jälkikäteen sen huomaa — lupauksensa. Nyt kysymykseni kuuluukin: tässä tilanteessa, kun olette ajaneet sote-uudistuksen kanssa päin seinää, olisiko syytä lunastaa tämä lupaus, ottaa kaikki puolueet mukaan [Puhemies koputtaa] valmistelemaan sellainen sote-uudistus, joka ei kaadu?

16.15 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Viime vaalikaudella se yhdessä valmisteltu esitys törmäsi perustuslain 121 §:ään [Välihuutoja vasemmalta] kunnallisesta itsehallinnosta. Yritettiin viimeiseen päivään ja viimeiseen minuuttiin asti löytää siihen ratkaisut, jotta olisi päästy siltä pohjalta eteenpäin. Tuo työ, arvoisa edustaja Arhinmäki, on ollut tämän työn pohjana. [Paavo Arhinmäki: Siinä ei ollut valinnanvapautta!] Perustuslakivaliokunnan lausunto maaliskuulta 2015 on antanut osviitat sille työlle, jossa ollaan nyt seuraavalla rastilla. Tänään, tässä ja nyt meillä on esitys siitä, mitä muutoksia pitää tehdä, jotta voimme hyväksyä eduskunnassa tämän lain.

16.15 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nyt todeta vain sen, ettei tämä sote-uudistus ole törmännyt mihinkään seinään, [Välihuutoja vasemmalta] ei ole törmännyt mihinkään seinään. Tänään perustuslakivaliokunta lausunnossaan tyrmää tämän yhtiöittämismallin. Ja se on ainoastaan väline, se on väline, jolla valinnanvapaus oli tarkoitus järjestää, mutta siihen etsitään korvaava väline, joka on perustuslain mukainen. Mutta itse koko tämä uudistus — maakuntauudistus, sote-uudistus, siihen liittyvä järjestämislaki ja valinnanvapauslainsäädäntö — ei ole törmännyt mihinkään seinään. Nämä menevät eteenpäin, ja kaikki tulevat hallituksen tavoitteiden mukaisesti voimaan 1.1.2019. Tämä on hallituksen tavoite, ja siitä pidetään kiinni. Aikatauluhaasteita syksyyn tulee, koska tämä vaatii nyt hallitukselta täydentävän esityksen valinnanvapauslainsäädännöstä ja koska nämä ovat yksi paketti. Aikatauluhaasteita tulee. Mutta sen kimppuun me käymme tästä päivästä ja varsinkin maanantaista lähtien.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, kolmella eduskuntaryhmällä on tällä kyselytunnilla sama kysymys ensimmäisenä kysymyksenä, SDP:n, vasemmistoliiton ja KD:n ryhmällä, kaikilla kolmella. Siitä syystä ensimmäiset puheenvuorot myönnän juuri näiden ryhmien edustajille. — Ja nyt edustaja Räsänen, teidän lisäkysymyksenne.

16.17 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään on todettava, että valitettavasti on monta arvokasta kuukautta hukattu, kun hallitus on tiukasti pitänyt kiinni tästä poliittisesta paketista, johon on kuulunut sekä maakuntahallinto että sitten tämä yhtiöittämispakko, vaikka hyvin on ollut tiedossa se, että yhtiöille ei voi siirtää julkisen vallan käyttöä ja viranomaistehtäviä. Olen itsekin ollut tuossa parlamentaarisessa seurantaryhmässä, ja nämä ongelmat ovat kyllä olleet tiedossa, jotka nyt perustuslakivaliokunta ansiokkaasti on nostanut esiin.

Kyllä itselleni tässä tilanteessa tulee erityisen suuri huoli tästä aikataulukysymyksestä, joka vaikuttaa varsin hämävältä tällä hetkellä siellä hallituksen päässä. Kysynkin teiltä: eikö nyt olisi järkevää ihan näitten kustannusten vuoksi ja ajatellen myös näitä meidän ict-ongelmiamme, että valinnanvapaus toteutettaisiin niin, että saataisiin tämä integraatio perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä sen saman hallinnon alaisuudessa [Puhemies koputtaa] ja sitten käytettäisiin palveluseleitä, joilla voidaan sitten yksityisiä palveluita...? [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja, aika reippaasti meni tuo minuutti ylitetyksi.

16.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aikataulupaine on. Hallituksen piiristä kerrotaan jatkoaskelmerkit heti, kun on ensinnäkin arvioitu nämä perustuslain pykälien takana olevat asiat, selkeät tapaukset. No sitten perustuslakivaliokunnan lausunnossa on muitakin kohtia, jotka pitää nyt käydä huolella läpi, jotta pystytään tekemään näiltä osin se kokonaisarvio, mitä kaikkea täydentävän esityksen pitää sisällään. Paine on hallituksella. Tässä kohdassa askeleen pitää osua seuraavalla kerralla lankulle. On hyvin tavanomaista lainsäädäntötyössä, että lakia kuin lakia käsitellessään perustuslakivaliokunnalla on huomioita asioihin, sisältöihin, säättämisjärjestyksenkin takana olevissa asioissa. En pidä tätä ollenkaan poikkeuksellisenä vaan pikemminkin tavanomaisena.

No sitten himppu malttia nyt siinä, mitä tapahtuu jatkossa integraatiolle ja millä tavalla muutos tämän yhtiöittämisen osalta tehdään, jotta päästään sitten kertomaan ihan oikeasti ja kerralla, [Puhemies koputtaa] mikä se meidän etenemistiemme on.

16.19 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alivaltiosihteeri Pöysti totesi haastattelussa, että marraskuulle menee, jos halutaan oikealla tavalla tämä valmistella. Hän totesi, että siellä on paljon säännöksiä nyt, jotka muuttuvat tämän pakkoyhtiöittämisen poistumisen myötä, jotka täytyy käydä nyt tarkalleen läpi ja muuttaa sitten valinnanvapauslainsäädännön sisältöä. Minä pidän selvänä, että näin ison muutoksen jälkeen tarvitaan myös lausuntokierros syksyllä, joka sitten varmasti johtaa tuohon marraskuuhun.

Alivaltiosihteeri Pöysti totesi haastattelussaan Demokraatille, että maakuntavaalit on mahdollista järjestää vain, jos irrotetaan maakuntaudistus ja valinnanvapauslainsäädäntö

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

toisistaan, että se johtaa siihen, että voidaan maakuntavaalit järjestää. Nyt kysymykseni kuuluukin: mitä hallitus tulee tässä suhteessa tekemään? Tämä kiinnostaa monia ihmisiä, jotka miettivät ehdokkuutta, [Puhemies koputtaa] monia ihmisiä, jotka miettivät äänestämistä maakuntavaaleissa.

16.21 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on jo todettu ja hallitus on itsekin todennut, me pidämme edelleen kiinni tästä tavoitteesta, 2019 koko uudistus voimaan. Siihen liittyen tietysti olisi tärkeää ja tavoitteellista ja eteenpäinvievää, että pystytään pitämään maakuntavaalit sen mukaisesti, mitä täällä eduskunnassa olevassa hallituksen esityksessä maakuntalakiin ja voimaannolakiin liittyy.

Nyt kun tosiaankin olemme tänään saaneet muutama tunti sitten tämän lausunnon, perustuslakivaliokunnan lausunnon, meidän pitää myös arvioida muutoksien tarvetta, miten paljon niitä muutoksia tehdään, ja samassa yhteydessä arvioida tätä koko aikataulua. Me kaikki tiedämme ja myönnämme sen toki, että tulevien kuukausien aikataulutus on tosi tiukka, mutta jos lähdetään näistä alkuperäisistä tavoitteista, että uudistus tulee voimaan 2019, niin silloin kyllä olisi tavoitteellista ja tarkoituksenmukaista, että vaalit pystytään pitämään tammikuussa 2018.

16.22 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu aikataulupaineista, ja kuitenkin tässä on vuosisadan uudistus kyseessä ja asioiden huolellinen valmistelu on äärettömän tärkeää. Valiokuntakuulemisessa tuli esille hyvin selkeästi se, että EU-oikeus ei edellytä yhtiöittämistä ja tämä on poliittinen valinta. Valiokunnan lausunnossa todetaankin, että "tämä valinnanvapausmalli olisi saattanut merkitä terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen rakenteita koskevan kansallisen päätösvallan olennaista kaiventumista", ja valiokunta suosittaa, että jatkossa konsultoidaan EU-viranomaisia, että näin ei kävisi.

Kysyisin teiltä, aiotteko varmistaa, että uudessa valinnanvapausmallissa me emme altista meidän sote-palveluitamme laajalle EU-oikeudelliselle tulkinnalle, joka tarkoittaa pahimmillaan investointisuojaan päälle tulemistä ja kilpailuoikeudellisia säännöksiä, joita ei välttämättä olisi tarve edes ottaa käyttöön. Miten hallitus varmistaa, [Puhemies koputtaa] ettei olla uudestaan näissä ongelmissa?

16.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tätä muutosta on valmisteltu tässä maassa yli kymmenen vuotta. On matkattu tilanteeseen, jossa on edelliseltä vaalikaudelta kaksi perustuslakivaliokunnan lausuntoa, jotka ovat osaltaan viitoittaneet tätä valmistelua.

Toisekseen, tämän vaalikauden 25 kuukauden aikana — tietysti tämäkin on aina arvio — on ollut hyvin avointa tämä valmistelu niiltä osin, että sikäli kuin hallitukselta on asioita tullut julkistettavaksi, kerrottavaksi, niin niistä on kerrottu. Edustaja Meri luki hallituksen esityksen sitaattia, joka on jokseenkin samanlaisena nyt sitten perustuslakivaliokunnan lausunnossa. Me olemme hyvin avoimesti arvioineet omassa esityksessämme hallituksen piirissä sitä, mitä vaikutuksia on. On muun muassa arviot siitä, mitä riskejä tuo yhtiöittämismallissa ollut tilanne kilpailuoikeudellisesti olisi tuonut, [Puhemies koputtaa] jos ei sitä olisi valittu, eli tässä on jouduttu [Puhemies koputtaa] punnitsemaan kahta eri näkökulmaa.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

16.24 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jokainen vaalikausi ei voi mennä siihen, että kukin hallitus pyrkii vuorollaan tekemään tyhjäksi edellisen vaalikauden työtä vain omia sidosryhmiään kuunnellen. Muuten ajaudumme yhä uudestaan ja uudestaan samoihin kriiseihin, kuten tänään on nähty. Tässä ei ole enää kysymys eri puolueista tai hallituspohjasta, tässä on kysymys koko eduskunnasta ja ihmisten luottamuksesta kykyymme ratkaista isoja haasteita. Vetoan hallitukseen ja kysyn pääministerin sijaiselta, valtiovarainministeri Orpolta: onko hallitus valmis toteuttamaan sote-uudistuksen yhdessä opposition ja asiantuntijoiden kanssa uudistuksen alkuperäisiin tavoitteisiin nojaten?

16.25 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Uudistuksen alkuperäiset tavoitteet ovat edelleen voimassa, ja ne löytyvät hallituksen esityksistä, jotka ovat eduskunnan käsittelyssä.

Toisekseen, te väitätte täällä, että esitys on ajautunut kriisiin. Perustuslakivaliokunnan lausunnonkin jälkeen ne keskeiset elementit, jotka ovat valinnanvapaus, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen tavat ja mallit, integroitu toimintatapa, valvonta ja niin edelleen ja niin edelleen, ovat edelleen voimassa. Uudistuksen keskeiset sisällölliset tavoitteet ovat edelleen voimassa. Ei niissä ole sellaisia kohtia, jotka edellyttäisivät hallituksen täydentävän esityksen osalta muutoksia. Ne muutokset, mitä edellytetään, tehdään täydentävän esityksen osalta. Se sitten, kuka on parempi tai kuka on tehnyt ennen virheitä tai tänä päivänä... Nämä keskeiset elementit ovat olemassa, ovat olleet ja ovat, ja aikaisempaan valmistelutyöhön on merkittäväällä tässä viime kuukausinakin tukeuduttu. [Touko Aalto: Entäs se yhteistyö?]

16.26 Tapani Tölli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mielenkiintoista tämä keskustelu, kun usein tulee vastaan kommentti siitä, että nyt tämä törmäsi perustuslakiin. Olin viime kauden lopussa siinä sote-ohjausryhmässä ja myöskin perustuslakivaliokunnan jäsen ja sanon, että ei se uudistus siihen törmännyt vaan se avasi väylät sille, miten tässä uudistuksessa mennä eteenpäin. Mutta aika loppui kesken, tuli uudet vaalit, ja ei ollut mahdollisuutta täydentävää esitystä tehdä.

Nyt tämä suuri paketti on ollut perustuslakivaliokunnan käsittelyssä, ja lähes 80 sivua pitkä lausunto on tullut, ja nyt kysytään hallitukselta, että mitä kaikkea te teette tämän lausunnon perusteella. Neljä tuntia sitten tämä oli valmis. On luonnollista, että hallituksen pitää perusteellisesti paneutua ja johtopäätöksiä tehdä, mutta kysyn nyt: Minkälaiset valmiudet on ministeriöissä lähteä näitä uudistuksia valmistelemaan? Onko osattu tähän varautua, ovatko henkiset ja aineelliset resurssit sillä lailla, [Puhemies koputtaa] että tähän pystytään tarttumaan?

16.27 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä uudistushan koskettaa kaiken kaikkiaan kahdeksaa ministeriötä, ja pääministeriöt tässä ovat sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö. Kuten yleinen tapa tämälainsäätämisen uudistuksessa on, niin tietysti ministeriöt ovat olleet tiiviissä yhteistyössä myös valiokuntien kanssa ja antaneet jo myös vastineitaan tästä ensimmäisestä isosta paketista, joka liittyy maakuntauudistukseen, sosiaali- ja terveystalouden järjestämislakiin sekä myös näihin rahoituslakeihin. Eli tämä yhteistyö ja tietoisuus siitä, mitä tälle kokonaisuudelle kuuluu myös valinnanvapauden osalta, on mahdollistanut ehkä myös

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

tämmöisen ennakkoinnin, ja siitä hallituksen esityksestäkin, josta nyt täällä keskustellaan, on olemassa ollut jo aiemmin tietoa, minkälaisia kohtia on, jotka tarvitsevat uudelleenarviointia. Sekä ensi viikolla että huomenna [Puhemies koputtaa] sosiaali- ja terveysvaliokunta ja hallintovaliokunta ottavat ministeriön virkamiehiä ja ministereitä vastaan.

16.28 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Grundlagsutskottet har suttit över hundra timmar och tagit ställning, jobbat med den här stora reformen, och har i dag kommit med sitt utlåtande. Ett viktigt arbete. Nu är frågan den, om regeringen på några timmar hunnit sätta sig in i den här problematiken. Man får en lite märklig bild. Regeringen trycker snabbt på enterknappen, reformen ska vara i kraft 1.1.2019. Samtidigt säger man att man ändå inte har bekantat sig med grundlagsutskottets utlåtande tillräckligt. Här finns en mycket stor diskrepans, och här finns allvarliga problem i förslaget.

Arvoisa puhemies! Tässä saa nyt sellaisen vaikutelman, että hallitus sanoo, että on syytä lähteä siitä, että uudistus toteutuu 1.1.2019. Samalla sanotte, että ette vielä ole ehtineet paneutua tähän perustuslakivaliokunnan lausuntoon. [Välihuutoja] Nyt haluaisin tietää: oletteko lukeneet sen lausunnon kunnolla ja oletteko valmiita myös ottamaan opiksi siitä, mitä tässä lausunnossa nyt esitetään, ja oletteko valmiita myös ottamaan opposition mukaan, kun lähdetään [Puhemies koputtaa] valmistelevaan sitä valinnanvapauslakia, mitä pitää nyt korjata?

16.29 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Voin omalta kohdaltani sanoa, että olen lukenut ponnet, olen lukenut muutaman viimeisen kappaleen, joissa on olennaiset asiat. [Välihuuto vasemmalta] Tämähän on sillä lailla mielenkiintoinen ja erikoinen keskustelu, että samalla kun osa edustajista vaatii, että meillä pitää olla tänään tieto siitä, mitkä ovat ne seuraavat askelmerkit, ollaan huolissaan siitä, kuinka kiire on. Meillä tavoitepäivä on ollut, ja nyt lähdetään työstämään sitä ratkaisua, jolla tuohon tavoitepäivään voidaan päästä. Valinnanvapauslaki toteutuu, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki toteutuu, maakuntalaki toteutuu ja kaikki ne muut kymmenet lait, jotka täällä eduskunnan käsittelyssä on. Omalta kohdaltani totean, että olen siis lukenut ponnet ja muutaman viimeisen kappaleen, joissa on se olennainen, mitä perustuslakivaliokunnan lausunnossa lukee.

16.30 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä päivä on askel eteenpäin sote-uudistuksessa. [Välihuutoja] Oli erittäin hyvä, että saimme perustuslakivaliokunnan ansiokkaan mietinnön. Se antaa vahvan tuen sote-maakuntauudistukselle. Valinnanvapaudelle näytetään vihreää valoa sillä edellytyksellä, että korjaukset tehdään. Ja nämä korjaukset on tehtävä huolella. Se on iso urakka, mutta kyllä hallitus sen tekee.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kun olemme tätä kokonaisuutta käsitelleet, selvää on ollut, että tämä on kokonaisuus. Asiantuntijat eivät ole halunneet antaa lausuntoa ennen kuin valinnanvapauslaki tulee. Perustuslakivaliokunta katsoi tämän kokonaisuutena, ja oli hyvä, että arvoisa perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja totesi, että kokonaisuudesta ei voi repiä yksityiskohtia irti, näin pitää eteenpäin mennä.

Mutta kysyn vielä: sitten kun hallitus on huolella paneutunut tähän lausuntoon — tosiaankin lainsäädännön laatu edellä pitää mennä eikä aikataulut — milloin arvioitte, että

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

voisitte antaa meille sosiaali- ja terveysvaliokuntaan tiedon, milloin täydentävä lakiesitys tulee, jotta voimme sitten suunnitella lainsäädäntötyötä, jotta tämä uudistus saadaan maaliin? Siihen kokoomus ja koko hallitus ovat sitoutuneet.

16.32 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuon aikataulun työstäminen alkaa huomenna aamulla varhain, ja ensi viikolla on tiedossa lista asioista, joita muutoksia perustuslakivaliokunnan lausunto tulee edellyttämään sille täydentävälle esitykselle, joka eduskunnalle annetaan. Hallituksen näkökulmasta, jotta eduskunnan työlle jää käytettäväksi riittävästi aikaa ja tämän koko kokonaisuuden eteenpäinvieminen on mahdollista, totta kai tarvitaan niin huolellinen ja hyvä työ, niin perusteellinen valmistelu kuin mahdollista, mutta tiedän, että aika moni odottaa tällä hetkellä, että se täydentävä esitys tulisi ja se laki tulisi. Nämä askelmerkit pystytään toivon mukaan ensi viikolla kertomaan.

16.32 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten sanottua, neljä tuntia sitten oli tiedotustilaisuus perustuslakivaliokunnan lausunnosta. Ministeri Rehula, te sanoitte nyt juuri kyselytunnilla, että olette lukenut lausunnosta ponnet ja muuttaman viimeisen kappaleen. Siitä huolimatta hallitus antoi tiedotteen kesken perustuslakivaliokunnan tiedotustilaisuuden. Oliko tässä joku pieni virhe, että ette ole perehtynyt tähän lausuntoon ennen kuin te tiedotatte, ja te tiedotatte, että mitään ongelmaa ei ole ja aikataulussa pysytään, sote-uudistus etenee, valinnanvapaus säilyy, ja jopa Kiinasta käsin pääministeri [Paavo Arhinmäki: Juuri näin!] kommentoi tätä asiaa meille tänne?

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta tässä lausunnossaan toivoo, että tämä valmistellaan valtioneuvostossa noudattaen hyvän lainvalmistelutavan vaatimuksia.

Arvoisa puhemies! Ministeri, voitteko luvata, että otatte opposition [Puhemies koputtaa] tähän uudelleenvalmisteluun nyt mukaan?

16.34 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuli melkoinen tykitys kysymyksiä — helpottaa yleensä ministerin vastaamista, kun kysymyksiä on paljon. [Naurua]

Yksi olennainen asia: jos joku väittää täällä, että hallitus on sitä mieltä, että perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen — te käytitte näitä sanoja — me sanomme, ettei tässä olisi ongelmia, jos joku sanoo, että me kiistämme sen, mitä perustuslakivaliokunta kertoo, niin ei puhu kyllä ihan totta.

Mutta pitää mennä eteenpäin. Ongelmat ovat sitä varten, että ne ratkotaan, ja pitää muistaa: valinnanvapaudesta, sote-järjestämislaista, hallinnon rahoituksen ratkaisuksista niiltä osin kuin ne ovat ydintä tässä muutoksessa, jota ollaan tekemässä, perustuslakivaliokunnan lausunto ei käsittääkseni sisällä sellaisia asioita, jotka olisivat niitä ongelmia. Ongelmia liittyy sääntämisjärjestykseen kahdessa kohtaa, ja sitten on perustuslakivaliokunnan lausunnossa muutamia asioita, joilla on muun muassa vaikutus hallituksen työskentelyyn, lähtien siitä, että perustuslakivaliokunta edellyttää, että — se on ihan siellä loppukappaleessa — [Puhemies koputtaa] perustuslakivaliokunta saa mietinnöt käsiteltäväkseen aikaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministerin sijainen.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

16.35 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä täydentävä esitys kun valmistellaan, niin on aivan selvää, että siinä pitää noudattaa hyvän lainvalmistelun periaatteita. Tämä perustuslakivaliokunnan ja erityisvaliokuntien työ antaa aivan loistavaa lisäpohjaa sille, ja uskon, että tämä työ voidaan tehdä kaikella mahdollisella tiedolla, mitä tästä asiasta nyt on saatavissa. Tuskin missään asiassa on kuultu niin paljon asiantuntijoita kuin sote-uudistuksen ja valinnanvapauden ympäriltä. Tuskin missään asiassa on käyty niin paljon parlamentaarista keskustelua kuin tässä on käyty.

Mitä parlamentarismiin tulee, niin minusta tämä on parlamentarismia parhaimmillaan, että perustuslakivaliokunta on tutustunut esitykseen, pistänyt sen yhdeltä osaltaan uuteen valmisteluun käytännössä, tehnyt siihen huomioita, jotka otetaan jatkovalmistelussa huomioon, sen jälkeen hallitus tekee täydentävän esityksen ja parlamentti saa taas käsitellä sitä huolellisesti. Se on parlamentarismia minun mielestäni [Puhemies koputtaa] ja parlamentaarista työskentelyä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tämän kysymyksen osalta lisäkysymykset edustajille Kivelä ja Lindtman, ja sitten siirrytään seuraaviin kysymyksiin. Kohta 40 minuuttia tämän kysymyksen tiimoilta on mennyt.

16.36 Kimmo Kivelä uv (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Eri puolilla tasavaltaa maakunnissa on tehty arvokasta työtä jo pitemmän aikaa sote- ja maakuntauudistukseen valmistautumiseksi. Miten katsoitte, ministerit Vehviläinen ja Rehula, nyt kun tämä perustuslakivaliokunnan lausunto vihdoinkin saatiin aikaiseksi kovan väännön jälkeen, onko tämä nyt helpottamassa ja ikään kuin kannustamassa maakunnissa lyömään lisää löylyä valmistautumistyöhön?

16.37 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidämme todella tärkeänä hallituksen piirissä sitä, että se hyvin alkanut valmistelutyö, jota maakunnissa tehdään, jatkuu. Sitä tukee osittain se, että huomenna eduskunnassa on täällä lisätalousarvio, jossa on myös lisärahoitusta tälle vuodelle siihen valmisteluun, myös näitten valinnanvapauspilottien eteenpäinmenemiseen. Sen lisäksi olemme tänään tässä kannanotossa, mitä hallituksen puolelta on annettu, todenneet, että pidämme erityisen tärkeänä tässä tilanteessa, että rukkaset eivät tipahda siellä maakunnissa vaan vietään määrätietoisesti tätä valmistelua eteenpäin siinä aikataulussa, mitä on tähänkin asti ajateltu, ja tähtäimessä se, että [Puhemies koputtaa] 2019 on uudistus voimassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen lisäkysymys, edustaja Lindtman.

16.38 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on syytä esittää kiitos ja antaa tunnustus perustuslakivaliokunnalle ja kaikille sen jäsenille, jotka kovista poliittisista paineista huolimatta pääsivät yksimieliseen lausuntoon tilanteessa, jossa jopa hallituksen ministerit kommentoivat työtä kesken prosessin. [Antti Kaikkosen välihuuto] Tämä lausunto on jämerä. Tämä lausunto on jämerä: pakkoyhtiöittäminen pois, valinnanvapaus uusiksi, aikataulu voimaanpanoon uusiksi, julkisen tuotannon kieltä pois. Se kokonaisuus, se malli, jolla tätä ajettiin, olisi johtanut siihen, että ihmisten yhdenvertaisuus olisi vaarantunut.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

Arvoisa puhemies! Nämä asiathan olivat tiedossa jo silloin, kun hallitus antoi tätä esitystä. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Niinpä!] Siitä huolimatta hallitus antoi esityksen. Ja minkä johtopäätöksen tästä voi vetää? Tämä kaikki palaa siihen, että te annoitte tämän esityksen, koska tämä teidän tekemänne poliittinen sopimus valinnanvapaudesta ja maakunnista jyräsi soten alkuperäiset tavoitteet. Nyt on edelleen tämän aikataulun kanssa ongelma, jos te pidätte tästä sopimuksesta kiinni, joten kysyn nyt pääministerin sijaiselta: palautatteko sote-uudistuksen alkuperäiset tavoitteet kärkeen ja kuuntelette asiantuntijoita, vai aiotteko, ministeri Orpo, pitää jääräpäisesti kiinni tästä poliittisesta sopimuksesta, joka tekee tästä uudistuksesta mahdottoman?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Huomaan, että ministereistä Rehula vastaa, niinkö? Ministeri Rehula vastaa. [Vasemmalta: Orpolle!] — Mielellään yksi ministeri tähän kysymykseen vastaa. [Välihuutoja vasemmalta] — Ministeri Rehula vastaa.

16.39 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämän uudistuksen ja muutoksen keskeiset tavoitteet ovat ihan ennallaan. Perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen ne elementit, jotka ovat keinoja, välineitä valinnanvapauden toimeenpanoon — asiakasseteli, henkilökohtainen budjetti, suun terveydenhuollossa oma mallinsa ja sote-keskus — ovat jatkossakin, perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeenkin, ne elementit, joilla valinnanvapaus toimeenpannaan. Hallitus on yksiselitteisen selvästi tavoiteaikataulussaan 1.1.2019, jolloin tämä kokonaisuus tulee voimaan.

Se, mitä perustuslakivaliokunnan lausunnosta johtuu: me luemme [Puhemies koputtaa] varsinkin nämä sääätämisyjärjestyksen takana olevat asiat niin, että... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys köyhyystyöryhmän esitysten toteuttamisesta (Jani Mäkelä ps)

Suullinen kysymys SKT 102/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Mäkelä.

Keskustelu

16.40 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Suomessa elää köyhyyydessä yli 400 000 ihmistä. Uusimman tilaston mukaan pienituloisissa perheissä asuu yli 100 000 lasta. Riippumatta siitä, mikä tähän on johtanut, tilanne on häpeäksi sivistysvaltiolle.

Hallitus asetti viime tammikuussa professori Juho Saaren köyhyystyöryhmän etsimään uusia ratkaisuja työn ja työttömyyden ongelmiin sekä asumiseen, ylivelkaantumiseen ja eriarvoistumiseen. Hallitus antoi työryhmälle aikaa vuoden 2018 maaliskuun loppuun asti. Käytännössä tämä voi merkitä sitä, että Sipilän hallitus, jos yleensä kestää pystyssä, ei ehdi tehdä paljontaan työryhmän esitysten toteuttamiseksi. Kysynkin asiasta vastaavalta minis-

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

teriltä: aikooko hallitus kiirehtiä selvityksiä niin, että ehtisi toteuttaa edes joitain sen ehdotuksia jo vuoden 2018 alusta?

16.41 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on pääministerin asettama työryhmä, joka tekee parhaillaan töitä, ja tietysti tässä tarvittaisiin varmasti myös pääministeri itse paikalle. Tämä on poikkihallinnollinen ryhmä. Uskoakseni tämä työskentelee juuri parastaikaa näitten kysymysten äärellä, mitä edustaja nosti esille. Sellaista tietoa, että aikataulua oltaisiin muuttamassa tässä ja nyt, minulla ei ole. Mutta uskon vahvasti tämän työryhmän työskentelyyn.

16.42 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen nyt hieman pahoillani ministerin vastauksen suurpiirteisyydestä. Me kaikki tiedämme, että työryhmän toimeksiantoon kuuluu monia asioita, joista on tehty hyviä selvityksiä jo aiemmin. Jos näistä jo valmiista toimenpiteistä tehtäisiin väliraportti ensi syksynä, hallitus voisi sisällyttää toimenpiteet jo ensi vuoden talousarvioon tai viimeistään kevään kehyspäätökseen. Tässä kysytään vain poliittista tahtoa. Talouskasvu antaisi eväät tähän, ja köyhyyden vähentäminen myös lisäisi talouskasvua. Hallituksen omissa säästöpäätöksissä ja maksukorotuksissakin on varmasti osaltaan tarkistamista.

Löytyykö teiltä siis arvopohjaa tarttua tähän eriarvoisuuteen, vai aikooko hallitus jättää kipeät ongelmat seuraavan hallituksen vastuulle ja unohtaa tämän väestöosan? Ja jos hyvää tahtoa teillä on, niin mitkä ovat nyt ne ensimmäiset konkreettiset keinot?

16.42 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta se kertoo hallituksen arvopohjasta, että on aloitettu tämä laajamittainen ja perusteellinen työ, jolla pyritään hakemaan lääkkeitä eriarvoistumiseen. Se, mitä tällä hetkellä tehdään eriarvoistumisen vähentämiseksi maassa, on se, että me teemme koko ajan töitä työllisyystilanteen parantamiseksi ja julkisen talouden tasapainottamiseksi. Se, että mahdollisimman moni ihminen saadaan töihin, on parasta lääkettä eriarvoistumiseen, köyhyyteen. Se, että meillä on mahdollisimman korkea työllisyysaste, tarkoittaa, että meillä on mahdollisimman laajat, vahvat verotulot, joilla me voimme ylläpitää tasavertaisia, hyviä palveluita, tasavertaisia, joilla me taas torjumme eriarvoisuutta. Mutta sitä, löydämmekö täsmäkeinoja siihen, miten me voimme helpottaa kaikkein vaikeimmissa asemassa olevia, me katsomme sitten sen mukaan, mikä on vara ja mihin pystymme. Mutta ilman muuta tämä eriarvoisuuden estäminen on hallituksen keskeisiä asioita.

16.44 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on asettanut erinomaisen professorin, Juho Saaren, johtamaan tätä työtä. Käsitykseni mukaan ongelma siinä on se, että tehtäväksianto on sellainen, että se pitää tehdä kustannusneutraaliksi. Kun nyt ihan oikeasti ajattelen tätä lapsiköyhyyttä, niin eräs yksityiskohta on se, että nyt kun lapset, nuoret ovat menossa kesätöihin, itse ajattelisin, ja sosiaalidemokraatit, näin, että esimerkiksi lasten tienaat kesärahat eivät vähentäisi vanhempien toimeentulotukea. Totta kai myöskin tämä varhaiskasvatuksen tason nostaminen, kun olemme niin paljon jäljessä muista maista — 70 prosenttia on varhaiskasvatuksessa muissa Pohjoismaissa, Euroopassa 90—95 prosenttia — olisi tasa-arvoa ja henkistä pääomaa lisäävä toimenpide. Mitä ajattelette tästä kustannusneutraaliudesta esimerkiksi nyt suhteessa näihin kahteen kolmeen esimerkkiin, jotka otin esille?

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pääministerin sijainen näyttää pyytävän puheenvuoroa yhtä aikaa joidenkin muiden ministereitten kanssa. Siitä syystä myönän pääministerin sijaiselle puheenvuoron, ellei toisin ministeri päättää. [Välihuutoja vasemmalta]

16.45 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Edustaja Gustafsson otti hyviä esimerkkejä, kuten esimerkiksi varhaiskasvatuksen, ja otanpa tähän sitten heti esille sen, että hallitus on päättänyt, että varhaiskasvatusmaksuja alennetaan jopa 70 miljoonalla eurolla kaikkein pienituloisimmilta perheiltä. Tämä on vastaus juuri siihen kysymykseen, minkä esititte. Se on myöskin suuri arvovalinta, että tilanteessa, jossa meillä ei ole paljoa, mitä jakaa, kun itse asiassa velkaannumme vielä 5 miljardia tänä vuonna, me valitsimme ne pienituloiset lapsiperheet. Tämä on minusta hyvä esimerkki siitä, että koko ajan näitä asioita mietitään ja panostukset käytetään sinne, missä kovin tarve on. [Jukka Gustafsson: Miten kesätyöt?]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys translaista (Jyrki Kasvi vihr)

Suullinen kysymys SKT 103/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Kasvi.

Keskustelu

16.46 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus kriisiytyi, hajaantui ja koottiin uudelleen. Syyksi kerrottiin arvot. Hallituksen mukaan arvot eivät ole kaupan. Arvot punnitaan kuitenkin tekoina. Hallitus on kieltäytynyt korjaamasta lakia, joka loukkaa ihmisoikeuksia perustavanlaatuisella tavalla. Suomessa juridisen sukupuolensa vahvistavan transihmisen on todistettava olevansa lisääntymiskyvytön ja alistuttava pitkiin, nöyryyttäviin lääketieteellisiin tutkimuksiin. Meillä on käytännössä laki, jonka takia ihmisiä pakkosteriloidaan, toisin kuin muissa Pohjoismaissa.

Uusi, ihmisoikeuksia kunnioittava translaki olisi jo valmis. Se valmisteltiin viime hallituskaudella ministeriössä asiantuntijoita kuullen. Hallituksen ei tarvitse kuin ottaa tuo lakiluonnos pöytälaatikostaan ja tuoda se eduskuntaan. Kysynkin ministeri Rehulalta: aikooko hallitus tuoda uuden, ihmisoikeuksia ja itsemääräämisoikeutta kunnioittavan translain eduskuntaan?

16.47 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus toimii yhdessä, ja asiat, jotka eduskunnalle tuodaan, ratkotaan yhdessä. Näiltä osin valmistelevalla ministerillä on vastuunsa valmistella lainsäädäntöä niin, että edellytykset yhteiselle sopimiselle ovat olemassa. Niiltä osin kuin asia on minua vastuuministerinä koskenut, minulla on ollut valmius asian eteenpäinviemiselle. Se laki, joka viime vaalikaudelta on, on ministeriön hyllystä löydetty — tai se sieltä otettiin. Sitä on ja-

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

lostettu niin, että se olisi tuotavissa eduskunnan käsittelyyn, mutta hallitus on tiimitoimintaa, ja näiltä osin hallituksen yhteiset päätökset ratkovat sen, millä tavalla tässä edetään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt vielä niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.48 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa syntyy lähes päivittäin lapsi, jonka toista vanhempaa laki ei tunnusta. Jos äiti kuolee synnytyksessä, lapsi on orpo. Toinen vanhempi joutuu adoptoimaan oman lapsensa. Prosessi on pitkä, ja sen aikana lapsen oikeudellinen asema on epäselvä. Toisen äidin vanhemmuuden tunnustaminen jo neuvolassa turvaisi lapsen perhesuhteet elämän alusta asti.

Tämäkin ihmisoikeusongelma olisi helposti korjattavissa. Oikeusministeriössä valmisteltiin jälleen kerran viime hallituskaudella uusi äitiyslaki, joka turvaisi naispareille syntyvien lasten aseman. Sipilän hallitus on kuitenkin kieltäytynyt tuomasta myöskään äitiyslakia eduskuntaan, vaikka sillä on laaja tuki lasten oikeuksia puolustavien keskuudessa. Kysynkin: aikooko hallitus turvata jokaiselle syntyvälle lapselle yhtäläisen oikeuden vanhempiinsa?

16.49 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä äsken ministeri Rehulakin sanoi, ministeri toteuttaa puolueiden yhdessä sopimaa listaa erilaisista hankkeista, vaikka niitä olisi edellisellä vaalikaudella valmisteltukin. Eli yhdessä sovitun ohjelman mukaan mennään ja siitä pidetään kiinni. [Naurua]

16.49 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kyseessä on kansalaisaloite, sitä pitää tarkastella myös kansalaisaloiteinstituution kautta, ei niinkään sen sisällön kautta. Kansalaisaloitteilla ei ole mitään merkitystä, jos niistä ei tuoda mietintöä tänne saliin, jotta kansalaiset saisivat eduskunnan mielipiteen sille esitetylle asialle.

Mutta kysymys alkoi translaista. On tosi surullista kuulla, että tällä hallituksella ei ole halua muuttaa lakia niin, että kaikille taattaisiin itsemääräämisoikeus ja koskemattomuus. Lisääntymiskyvyttömyyden vaatiminen, jotta ihmisen ihmisoikeudet toteutuvat, on räikeä ihmisoikeusrikkomus, josta Suomelle on myös YK:n puolelta huomautettu. Kun hallituksella ei ole rohkeutta tehdä kokonaisuudistusta, iloksenne voin kertoa, että kansanedustajat ovat jättäneet lakialoitteen koskien tätä steriloisipakkoa. Oletteko valmis toimimaan edes tämän yksittäisen räikeän ihmisoikeusloukkauksen kohdalla?

16.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on hallituksen kyselytunti, ja tietysti viime kädessä pääministeri vastaa siitä, millä tavalla hallitus toimii. [Välihuutoja vasemmalta] Kuten jo aiemmin totesin, ministeriössä on tämän asian kohdalla, josta edustajakin kysyi, valmistelua jatkettu niillä eväillä, että tarvittaessa esitys on eduskunnalle annettavissa.

Sitten toisekseen, edustaja Modig, otitte esille kansalaisaloitteen ja edustajien lakialoitteen. Kansalaisaloite on instituutio, kyllä, ja se on eduskunnan käsissä, millä tavalla sitä asiaa käsitellään. Toisekseen lakialoite on oma työvälineensä nostaa asioita esiin ja viedä asioita valmistelussa eteenpäin. Sekin on eduskunnan käsissä, mitä sille viime kädessä tapahtuu.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

16.51 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ikään kuin annetaan ymmärtää, että Suomessa olisi epätasa-arvoisia lakeja, koska esimerkiksi äitiyslaissa on kysymys siitä, mitä kansalaisaloitteessa sanotaan, että lapsella voisi olla huoltajana kaksi äitiä, joista toinen voi olla jopa mies sukupuoleltaan. Siinä mielessä tämä kansalaisaloite lakina ei paranna lapsen oikeuksia, vaan lapsen oikeus on ennen kaikkea oikeus isään ja äitiin, [Paavo Arhinmäki: Entäs yksinhuoltajat?] ja meidän täytyy tämä lainsäädännössä todeta selkeästi, jos se suinkin on mahdollista.

Ja mitä tulee translakiin, niin myös translain muutosvaatimus on mielestäni vähän kohutun, koska eikö sukupuolenkorjausleikkauksessa ole kysymys nimenomaan korjauksesta? Jos ihminen korjaa itsensä esimerkiksi naisesta mieheksi, niin miksi hänen pitäisi sen jälkeen vielä saada synnyttää? Kyllä nämä käsitteet ovat menneet niin sekaisin joillakin päättäjillä tässä talossa, että kaikki lait halutaan muuttaa just muutaman henkilön mielipiteen johdosta. Kysymys ei ole epätasa-arvoisuudesta vaan normaalin järjen käytöstä. [Puhemies koputtaa] Kyllä tässä täytyy normaali käsityskyky näissä isä—äiti-suhteissa pitää. [Eduskunnasta: Mikä oli kysymys?]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Rehula, jos kysymys löytyi.

16.52 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esitettiin väittämiä. Toisinpäin, yksi keskeinen väittämä liittyy siihen, mihin joudutaan lainsäädäntötyössä tukeutumaan, kansainvälisiin sopimuksiin [Silvia Modig: Nimenomaan!] Tässä kohdassa on kyse ihmisoikeuksista, ja niiden ihmisten kohdalla, joita tämä translaki koskisi, on kyse heidän ihmisoikeuksistaan. Sen verran asiasta oletan tietäväni, että se matka, joka translain myötä mahdollistuisi, helpottaisi ihmisen elämää. Päätös siitä, että translaki olisi se, joka auttaisi elämässä, ei ole helppo. Sen tekevät asiantuntijat, ei hetken mielijohteesta tapahtuva keksiminen. Kyse on ihmisoikeuskysymyksestä.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys kaivannaisteollisuuden edistämisestä (Markku Rossi kesk)

Suullinen kysymys SKT 104/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Rossi.

Keskustelu

16.53 **Markku Rossi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Vähäksi aikaa mullan alle. Geologian tutkimuskeskuksen löytämä Euroopan suurin skandium-esiintymä Rautalammin kunnan alueella Pohjois-Savossa on arviolta kymmenien miljardien eurojen arvoinen. Skandiumin hyödyntämistä ja talteenottoa kannattavasti ja ympäristöystävällisesti tutkitaan parhaillaan Itä-Suomen yliopistossa, ja tulokset ovat lupaavia. Kokonaisuudessaan tämän valtavan esiintymän merkitys Suomelle, sen kansantaloudelle, yritystoiminnalle, alueta-
loudelle, hyvin monelle asialle, on todella merkittävä.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

Arvoisa puhemies! Kysynkin elinkeinoministeri Lintilältä: mitä kaikkea Suomen valtio voi tehdä joko nykyisen lainsäädännön puitteissa tai muutoin kaivannaisteollisuuden edistämiseksi ja sitä kautta kansantalouden parantamiseksi?

16.54 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella mielenkiintoinen tämä skandium-esiintymä siellä Rautalammilla. Sinällänsä se on mielenkiintoinen materiaali, jolla voidaan metalleja keventää esimerkiksi alumiinin sekoitusaineena. Tällä hetkellä maailmalla ei ole primäärituotantoa tällaisesta skandiumista, eli se on sivuvirroissa, ja ongelma skandiumissa on se, että meillä ei ole tällä hetkellä prosessia, jolla sitä pystyttäisiin suoraan tuottamaan. Kuten kysyjä, edustaja Rossi, sanoi, niin Itä-Suomen yliopisto on kehittelemässä mallia tähän, mutta se on tietysti hyvin pitkässä varressa vielä.

Usein tulee kysymyksiä siitä, kuinka näitä kansallisesti hyödynnetään. Siellä tulevat yhteisöverot, totta kai, työpaikat ja muut, ja kyllä meillä on myös GTK:n puolella ollut menossa prospect-projekti, jossa nimenomaan tarkoituksena on perustaa junioriyhtiö, joka pystyisi maksimoimaan ne lupaavat esiintymät, joita [Puhemies koputtaa] GTK tutkimuksessaan esittää.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys kansalaisjärjestöjen avustuksista (Anders Adlercreutz r)

Suullinen kysymys SKT 105/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Adlercreutz.

Keskustelu

16.55 Anders Adlercreutz r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Medborgarorganisationerna har en viktig roll i integrationen av invandrare, och det är viktigt att de får stöd för sitt viktiga arbete.

Helsingin Sanomat julkaisi äskettäin artikkelin, jossa kerrottiin, että ministeri Lindström esikuntineen halusi evätä kahden somalitaustaisen kansalaisjärjestön avustukset kotouttamistoimintaan liittyen. Helsingin Sanomien mukaan TEMin kansliapäällikkö piti toimintaa pöyristyttävänä. Ministeri Lindström, koska julkisuudessa olleiden tietojen perusteella jää hieman ristiriitainen kuva tapahtumien kulusta, niin kysyisin: Onko niin, että halusitte poistaa näiden kahden somalijärjestön avustukset ja ohjeistitte erityisavustajanne kautta ministeriönne virkamiehiä tässä asiassa? Jos näin on, niin mikä olisi ollut avustusten epäämisen peruste? Eikö kansalaisjärjestöjen kotouttamistoiminta ole tärkeää, ja oliko näissä järjestöissä [Puhemies koputtaa] jotain erityistä ongelmaa?

16.56 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, selvennetään hieman. Tässä oli siis kyse harkinnanvaraisista avustuksista, ja erityisavustaja

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

Puisto kävi keskustelua meidän virkamiestemme kanssa. He tekivät tämmöisen pohjaesityksen, voisiko näitä tarkastella, mitä nämä avustukset ovat tavallaan syöneet sisälleen, mitä nämä yhteisöt ovat tehneet tällä rahalla eli mitä tuloksia tällä on saatu. Sitten hän esitti, voiko näistä leikata noin puolet eli vajaa 50 prosenttia. Tästä heräsi sitten heidän välillään tämmöinen keskustelu, että virkamiehet pitivät tätä huonona esityksenä, jolloin erityisavustaja otti minuun yhteyttä, että nyt on ongelma. No minä sanoin, että käydään tämä keskustelu minun huoneessani, ja käytiin keskustelu aivan asiallisesti siitä, mitkä nämä perustelut olisivat. He perustelivat omalta kantiltaan, miten tämä homma voisi mennä, ja siitä päädyttiin siihen lopputulokseen, mikä oli se lopullinen päätös. Minä ihmettelen tätä, että tässä olisi ollut jotain ihmeen syytä pöyristyä, koska minun korviini tämmöistä pöyristymistä ei ole tullut ja eilen vielä varmistin kyseiseltä virkamieheltä hänen näkemyksensä. Hän oli samaa mieltä minun kanssani: asiallinen keskustelu, jonka jälkeen päädyttiin sitten tähän lopulliseen päätökseen. [Välihuutoja vasemmalta]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys Suomen talouskehityksestä (Simon Elo uv)

Suullinen kysymys SKT 106/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraava kysymys, edustaja Elo.

Keskustelu

16.58 **Simon Elo uv:** Arvoisa puhemies! Jos ajatellaan Suomen taloustilannetta, niin kannattaa katsoa Hypon luottamuslukuja. Teollisuuden luottamus on korkeinta sitten vuoden 2008, palveluissa korkeinta sitten syyskuun 2006. Kuluttajien osalta luottamus on kaikkien aikojen toiseksi korkeinta ja rakentamisessakin 10 prosenttiyksikköä korkeampi luottamus kuin normaalisti. Talouden käänne on tapahtunut. Jos oppositiota on uskominen, niin aina, kun taloudessa tapahtuu jotain huonoa, se on hallituksen syytä, niin että kai sitten, kun tapahtuu hyvää, se on hallituksen ansiota. Kysynkin arvoisalta valtiovarainministeriltä: Miten arvioitte seuraavan kahden vuoden talouskehitystä? Mihin suuntaan Suomi on menossa?

16.58 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olipa kerta kaikkiaan mielekäs kysymys. [Naurua] Suomen talous nimittäin kasvaa tällä hetkellä nopeammin kuin yksikään Euroopan talouksista, nopeammin kuin Ruotsin, mikä tuntuu myöskin erityisen mukavalta. Eli valtiovarainministeriö uusimmassa ennusteessaan arvioi, että tämän vuoden kasvu on 2,5 prosentin luokkaa, mutta mikä ilahduttavaa, se uskalsi nostaa myöskin vuosien 2018 ja 2019 talouskasvuennustettaan sinne 1,5 prosentin luokkaan. Se kertoo sitä, että kyseessä ei ole kasvupyrähdys, vaan nyt meillä on jo näkyvissä vakaamman kasvun aika. Meidän pitää jatkaa sitä hallituksen hyvää, määrätietoista talous- ja työllisyyspolitiikkaa, mitä olemme tehneet, jotta me varmistamme talouskasvun jatkuvuuden ja mielellään sitten vielä riittävällä tasolla, jotta korkea työttömyys sulaa ja velkaantuminen tahtuu.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Ilmoituksia

3.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 28.6.2017 antanut hallituksen esitykset HE 80-86/2017 vp.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle joukkolainanhaltijoiden edustajaa koskevaksi laiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 48/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 12/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 48/2017 vp sisältyvät 1.—4., 6. ja 8.—9. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 10. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen HE 48/2017 vp sisältyvien 5. ja 7. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

5. Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus 2016

Kertomus K 15/2017 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

17.01 **Sari Sarkomaa kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen Kelan valtuutettujen toimintakertomuksen vuodelta 2016. Asia on tärkeä, ehkä ajankohta ei ihan otollinen.

Arvoisa puhemies! Totean tässä ihan aluksi, että Kela on todellakin perustuslain mukaan eduskunnan alainen ja valvonnassa oleva itsenäinen sosiaaliturvalaitos, jolla on oma talous ja hallinto, ja valvontaa hoitavat eduskunnan nimeämät 12 valtuutettua. Eli me valtuutetut valvomme Kelan hallintoa ja toimintaa ottaen huomioon laitoksen palveluiden laadun ja saatavuuden. Kovin usein varsinkin uudet kansanedustajat, arvoisa puhemies, ovat kysyneet, mitä Kelan valtuutetut sitten tekevät, ja on hyvä, että kertomusta käydään läpi huolella.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

Kertomusvuoden aikana valtuutetut kokoontuivat yhdeksän kertaa ja valtuutettujen työvaliokunta kokoontui 16 kertaa. Kelan valtuutetut seuraavat Kelan toimintaa. Käymme läpi Kelan ja sen eri etuusjärjestelmien rahoitustilannetta, toimintakulujen kehitystä, etuushakemusten läpimenoaikoja, työyhteisöä ja henkilöstöä kuvaavia tunnuslukuja sekä ajankohtaisia asioita. Valvontatilintarkastaja esittelee valtuutetuille raporttinsa neljännesvuosittain. Valtuutettujen käsittelistä asioista on nyt käsittelyssä olevan kertomuksen sivuilla kattava luettelo. Ehkä sen yksityiskohtana voi todeta, että kertomusvuonna valittiin Kelalle uusi pääjohtaja. Kela-lain mukaan Kelan valtuutetut tekevät ehdotuksen johtajista ja varsinaisen nimityksen tekee sitten tasavallan presidentti. Uutena pääjohtajana aloitti Elli Aaltonen, ja hän aloitti todellakin tehtävässään tämän vuoden alusta.

Vuosi 2016 oli Kelassa muutosten ja uusiin muutoksiin valmistautumisen vuosi. Kelan hoitaman sosiaaliturvan etuusmenot ovat mittavat. Kyseessä on 14 miljardia euroa. Toimintakulut ovat 430 miljoonaa. On olennaista todeta, että tavoitteena on ollut, että Kelan toimintamenot pysyvät alle 3 prosentin, ja näin on myös kertomusvuonna käynyt eli toimintamenot pysyivät tuossa 2,9 prosentissa.

Kelassa oli toimintavuonna 6 686 toimihenkilöä, mikä on todellakin reilu 700 enemmän kuin vuotta aiemmin, ja tämä henkilöstömäärän lisäys on merkittävä. Suurin vaikuttava tekijä on perustoimeentulotukeen valmistautuminen loppuvuodesta. Kela tekee hyvää työtä, ja Kelan palvelut koskettavat jotakuinkin jokaista suomalaista. Kelan valtuutetut valvovat myöskin henkilöstön työhyvinvoinnin tunnuslukuja. Ne ovat olleet hyviä, vaikkakin edellisvuotta hieman heikommat. Stressin ja kiireen tuntu on lisääntynyt, ja on tärkeää, että myöskin näitä tunnuslukuja valtuutetut seuraavat. Mutta ehkä yhtenä lukuna on hyvä tässä todeta, että lähes 90 prosenttia kelalaisista todellakin koki Kelan hyväksi työpaikaksi, ja tämä on tärkeä asia.

Valtuutetut saavat paljon kysymyksiä kansanedustajilta, ja erityisesti hakemuksista tulee kysymyksiä. On hyvä havaita, että tuossa Kelan valtuutettujen kertomuksessa todetaan, että Kelaan saapuneista hakemuksista tehtiin verkossa lähes tuommoinen 64 prosenttia ja Kelan toimistoissa asiaa hoitaneista henkilöistä 97 prosenttia koki saamansa palvelun ystävälliseksi. Eli asiakaskyselyt osoittavat, että Kelan palveluihin luotetaan ja ne saavat hyvät arvosanat. Kelan palveluverkko on asia, jota kansanedustajat ja valtuutetut seuraavat, koska palveluverkko on se, joka näkyy sitten sinne ihmisille, jotka eivät käytä palveluita netissä. Kelan palveluverkkoon kuului vuoden päättyessä 182 toimistoa, ja voidaan sanoa, että palveluverkko on pidetty kattavana.

Keskeinen asia, mitä valtuutetut ovat seuranneet, on Kelan hallinnon ja toiminnan kehittämishanke, eli Kelassa on tehty iso organisaatiouudistus aiempina vuosina ja ollaan valmistautunut sote-uudistukseen. Kela on lakkauttanut aluehallintonsa, vähentänyt vakuutuspiirejä. Niitä on ollut 25, nyt vakuutuspiirejä on 5, eli Kela on tehnyt organisaatiostaan ketterämmän. Tämän vuoden alussa on myöskin päivitetty kaiken kaikkeaan Kelan tuloksikköjä, ja niitä on enää 6 jäljellä. Se, mitä valtuutetut erityisesti seuraavat, on, miten tämä mittava, iso uudistus, joka tehtiin pääjohtaja Hyssälän aikana, tuloutuu tavallisten suomalaisten palveluihin, ja sen tietenkin täytyy näkyä palveluiden paranemisena.

Totean lyhyesti hakemusten läpimenoajoista, joita valtuutetut seuraavat etuuslajeittain ja vakuutuspiireittäin, että kiitokseksi Kelalle täytyy sanoa, että kaikki läpimenotavoitteet, joita Kelassa on asetettu, toteutuivat kertomusvuonna erinomaisesti.

Kelassa tehdään kovasti työtä, jotta valtiontalouden säästötalkoissa oltaisiin vahvasti mukana, ja tässä, arvoisa puhemies, voin todeta, että taksimatkojen suorakorvausmenette-

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

lyllä säästettiin toimintakertomusvuonna 16 miljoonaa euroa, ja jatkuvasti Kela etsii keinoja, joilla saataisiin vähemmillä euroilla enemmän palveluita suomalaisille.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa, sen lainsäädännön valmistelussa, Kela on ollut aktiivisesti mukana, ja Kelan hallitus ja johto ovat linjanneet, että Kela todellakin haluaa auttaa uudistuksen onnistumisessa ja kannattaa asiakkaiden valinnanvapauden lisäämistä sosiaali- ja terveystaloudessa. Kelalta todellakin löytyy kattavasti asiakkaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä sosiaaliturvaan liittyviä tietoja, ja on tärkeää, että tämä tieto on vapaasti ja tietoturvasyistä liikkumassa, kun uudistusta tehdään. Kertomusvuonna hyvin paljon Kelan resursseja on mennyt siihen, että ollaan avustettu ja oltu mukana sote-uudistuksen eteenpäinviemisessä ja erityisesti ict-järjestelmien kehittämisessä.

Arvoisa puhemies! Toimeentulotukihanke ei kuulu tälle kertomusvuodelle, mutta koska oikeusasiamies on Kelaa huomauttanut ja tästä on tullut paljon palautetta, niin totean tässä vielä, että kun perustoimeentulotuen myöntäminen ja maksatus siirtyi Kelan hoidettavaksi vuoden 2017 alussa, niin jo tammikuun alussa hakemukset ruuhkautuivat, ja silloin Kelan valtuutetut totesivat, että Kelan hallituksen täytyy tehdä kaikki, jotta lainmukaiseen tilaan päästään. Silloin Kelan hallitus myönsi lisää voimavaroja toimeentulotuen myöntöön, ja sitten huhtikuun aikana päästiin lainmukaiseen tilaan. Koska tämä tilanne oli erittäin vakava ja oikeusasiamies tästä huomautti, Kelan valtuutetut edellyttivät, että perustoimeentulotuen maksatuksesta ja valmistelusta tehdään sisäisen tarkastuksen taholta raportti. Tuo raportti on tehty, ja olemme sitä käsitelleet, mutta asian laajuuden ja merkityksen vuoksi myöskin pyysimme siitä ulkoisen arvioinnin. Saamme syksyllä sitten siitä ulkoisen arvioinnin, ja siitä sitten ensi vuoden kertomuksessa enemmän.

Puhemies! Vaikka aika tässä ylittyy, niin haluan todeta sen, että Kansaneläkelaitosta koskevaa lainsäädäntöä on tarkoituksenmukaista arvioida. Kelan valtuutettujen työvaliokunta on jo pyytänyt Kelan johdolta esityksiä siitä, miten Kelaa koskevaa lainsäädäntöä pitäisi uudistaa, ja tätä asiaa käymme käsittelemään ensi syksynä. Aion Kelan valtuutettujen puheenjohtajana myöskin kutsua eduskuntaryhmien puheenjohtajat keskustelemaan siitä, miten me voisimme kehittää Kansaneläkelaitosta koskevaa lainsäädäntöä ja varmistua siitä, että Kelaa koskeva valvonta ja muu lainsäädäntö on ajan tasalla, koska Kelan rooli on kovin paljon aikojen myötä muuttunut, samoin myös Kelaa koskeva rahoitus.

Tässä ehkä lyhyesti toimintakauden kertomuksesta, ja tosiaan toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta käy tämän kertomuksen huolella läpi ja myöskin antaa palautteen siitä, onko kertomus riittävän informatiivinen. Sitä on uudistettu tällä kaudella, ja viime kertomuksesta me Kelan valtuutetut saimme kiitokset, mutta toivon, että myöskin tämän kertomuksen osalta tehdään arviointi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja pysyi hyvin esittelypuheen-
vuorolle varatussa aikalimittissä, joka on siis 15 minuuttia — kiitos vain.

17.11 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kansaneläkelaitos on itsenäinen julkis-oikeudellinen laitos, jolle on uskottu tärkeitä hallintotehtäviä ja julkista valtaa. Kelan toiminta-ajatuksena on se, että Kela turvaa väestön toimeentuloa, edistää terveyttä ja tukee itsenäistä selviytymistä. Kelan arvot ovat "ihmistä arvostava", "osaava", "yhteistyökykyinen" ja "uudistuva". Näiden toteutumisen kannalta tärkeä kysymys koskee hakemusten läpimenoaikoja. Toimintakertomuksessa todetaan, että valtuutetut ovat kokouksissaan saaneet selvityksen Kelan eri etuushakemusten keskimääräisistä läpimenoajoista. Kelaan saa-

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

puville hakemuksille on myös asetettu tavoiteajat, joissa hakemukset tulee ratkaista. Toimintakertomuksen perusteella keskimääräiset läpimenoajat toteutuvat hyvin. Toisaalta myös puhutaan koko ajan Kelan ruuhkista, ja nämä ovat nähtävissä siellä, missä ihminen kohdataan, eli Kelan toimistoissa. Paljon tulee viestejä ja palautetta siitä, mitä voisi tehdä, kun siellä niin pitkään joutuu odottamaan pääsyä sinne virkailijan vastaanotolle. Tämä on mielestäni hyvin ongelmallinen asia.

Nostan tästä kertomuksesta muutaman hyvän asian esille, mitkä kerkesin tästä lukea ja huomata.

Muun muassa vammaisetuksien käsittelyajat ovat lyhentyneet merkittävästi, ja tämä on hyvin tärkeä asia. Neljäsosan aiemmasta ovat ajat lyhentyneet vuoden 2016 aikana, koska ne ovat pisimmillään olleet jopa yli 40 päivää, ja se on todellakin liian pitkä aika odottaa.

Kanta-palvelusta on hyvä kuulla, että sähköiset reseptit ovat potilasturvallisuutta parantavia asioita, toimivat hyvin, mutta kuitenkin siellä on välillä niitä katkoksia, joista saamme sitten lukea yleensä juuri julkisuuden kautta, että sähköiset reseptit eivät ole toiminnassa ja siellä jotakin sitten tapahtuu, niin että toivotaan sujuvia, hyviä palveluja myös jatkossa.

Kertomus on hyvä, en todellakaan ihan kokonaan ole ehtinyt sitä lukea, mutta perehdyin kyllä ja meidän valiokuntamme käsittelee sen sitten. [Puhemies koputtaa] Kiitos Sari Sarkomalle esittelystä.

17.13 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Valtuutettujen puheenjohtaja Sarkomaa jo hyvin perusteellisesti kävi läpi tätä toimintakertomusta, mutta valtuutetun näkökulmasta vielä kertaan ja muutamia asioita esitän ja nostan esille.

Kelan valtuutetut tosiaan kokoontuivat yhdeksän kertaa viime vuoden aikana. Yleiskoukoksessa pääjohtaja esittää yleensä kattavan katsauksen Kelan toiminnasta. Yleiskoukusiin osallistuu myös muuta johtoa. Erilaiset etuusmaksut olivat vuonna 2016 yli 14 miljardia euroa, ne kasvoivat 0,2 prosenttia edellisvuoden tasosta. Kelan toimintakulut olivat 430 miljoonaa euroa ja työntekijämäärä oli lähes 7 000. Toimintakulut kasvoivat 3 prosentin verran, ja yksi syy oli henkilöstön lisääminen johtuen perustoimeentulotuen siirtymisestä kunnilta Kelalle.

Ajankohtainen haaste on yhteistoiminnan hiominen kuntien sosiaalitoimen kanssa. Lähitulevaisuudessa merkittävä haaste on myös järjestelmän yhdistäminen tiiviiksi perusturvaverkoksi. Tietysti päällekkäisiä toimintoja ja byrokratiaa on pystyttävä karsimaan.

Yleisen asumistuen määrä kasvoi peräti 17,8 prosenttia edellisvuoden tasoon nähden. Sitä maksetaan myös entistä useammalle työssä käyvälle henkilölle. Merkille pantavaa on myös se, että joka toinen 860 000:sta asumistukea saavasta henkilöstä on alle 25-vuotias. Euroissa asumistuen kohdalla puhutaan peräti 1,9 miljardin potista. Tämä on selvästikin asia, johon on kaikissa julkisen sektorin päätöksentekoeleimissä puututtava toden teolla. Ei ole kestävää, että näin moni suomalainen joutuu nostamaan asumistukia, ja töissä käyvien osuus tuensaajista kertoo karua kieltä asumisen hinnasta.

Toimistoasiointi on edelleen yleistä Kelan palveluissa, vaikka yleisesti ottaen verkkoasiointi on lisääntynyt. Samoin puhelinasiointi on tavanomaista. Suurella osalla asiakkaita ei ole mahdollisuutta asioida netissä, mikä pitää myös edelleen ottaa huomioon palveluiden järjestämisessä. Toimistoasioinnin tyytyväisyysprosentti oli reilusti yli 90 prosenttia, eli tästä hatunnosto Kelan asiakaspalvelutyöntekijöille. Kokonaistilanteen arviointiin kaivattiin kuitenkin parannusta kuten myös tiedonsaantiin.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

Perustoimeentulotuen siirtyminen Kelalle: Kaikki olemme saaneet, ja varsinkin valtuutetut, hyvin paljon palautetta tänä keväänä siitä, että tuensaanti viivästyi monen kohdalla paljon ja siitä aiheutui suuria ongelmia kansalaisille. Tämä asia on kuitenkin saatu tällä hetkellä jo viimeistään paremmille raiteille, ja myös korvauksia maksetaan heille, joille tuli suuria ongelmia tästä tuen viivästymisestä. — Kiitos.

17.17 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Myönnän, että olen ainoastaan selaillut tätä kertomusta, en ole kovin tarkkaan pystynyt vielä tätä lukemaan, mutta selaillessani tätä sängen laajaa asiakirjaa muutamaan asiaan kuitenkin kiinnitin huomiota.

Ensinnäkin olen todella huolissani kuntoutusmäärärahojen vähentymisestä. Kuntoutuspalveluja saavien määrä on pienentynyt edellisestä vuodesta 2,2 prosenttia, ja erityisesti harkinnanvaraisen kuntoutuksen kuntoutujamäärät ovat vähentyneet. Harkinnanvaraisen kuntoutuksen piiriin kuuluvat esimerkiksi erilaiset kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskurssit, neuropsykologinen kuntoutus, työelämässä olevien ja työhön palaavien työ- ja toimintakykyä parantava kuntoutus sekä nuorille psykososiaalisia ongelmia poteville tarkoitettu kuntoutus, jonka avulla mahdollistetaan esimerkiksi keskeytyneiden tai keskeytymisriskissä olevien opintojen jatkaminen. On erittäin huolestuttavaa, jos nämä ryhmät eivät määrärahojen vähyden vuoksi saa tarvitsemaansa kuntoutusta oikea-aikaisesti.

Toinen asia, johon kiinnitin huomiota, on digitaalisten palvelujen kehittäminen Kelassa. Tämä on erinomainen asia, kansalaiset antavat paljon positiivista palautetta Kelan verkkopalveluista, ja ne ovat koko ajan myös kehittyneet käyttäjäystävällisemmiksi. Tämän rinnalla meidän on kuitenkin muistettava, että yhteiskunnassamme on vielä paljon kansalaisia, jotka eivät pysty tai kykene hyödyntämään digipalveluja. Esimerkiksi Tilastokeskuksen mukaan 65 prosenttia 74—89-vuotiaista ja 25 prosenttia 65—75-vuotiaista ei ole koskaan käyttänyt internetiä. Tämä ongelmahan ei ole pelkästään ikäihmisten ongelma. Minä olen eräessä työllistämishankkeessa ohjausryhmän puheenjohtajana omassa maakunnassani Pohjois-Karjalassa, ja tässä hankkeessa on tullut esille, että maaseutualueella asuvista työttömistä 20 prosenttia ei käytä lainkaan internetiä, vaikka he ovat ihan suht nuoria henkilöitä, 40—50 prosenttia tekee netissä yksinkertaisia rajattuja asioita itsenäisesti tai sitten avustettuna ja ainoastaan 30—40 prosenttia asiakkaista hoitaa kaikki tarvitsemansa asiat netin kautta. Kun tähän vielä lisätään se tosiasia, että meillä on edelleen laajoja alueita, joilla internet ei toimi lainkaan, on todella tärkeää pitää huolta myös kasvokkain tapahtuvista palveluista — tämä on haaste edelleenkin myöskin Kelalle, vaikka on hyvä, että näitä digitaalsiakin palveluita kehitetään.

Arvoisa puhemies! Yritin etsiä tästä kertomuksesta jotain tietoa Kelan tulkkauspalveluista — voi olla, etten ajan puutteen takia tarpeeksi tarkkaan kertomusta lukenut. Tulkkauspalveluissa on aiempina vuosina käyttäjien palautteiden perusteella ollut paljon epäkohtia, ja tätä palautetta kyllä tulee edelleenkin. Koska en löytänyt tästä kertomuksesta tästä asiasta mitään, niin minä nyt vain toivon, että asiat ovat menossa parempaan suuntaan. Mutta kun täällä on valtuutettujen puheenjohtaja, edustaja Sarkomaa, niin toivon, että jollain tavalla voisitte kommentoida tätä tulkkauspalveluasiasiaa, koska jostain syystä se aina säännöllisin väliajoin pulpahtaa esille ja siitä tulee sitten palautteita, että nyt eivät asiat toimi.

Ihan lopuksi: Kela ansaitsee suuret kiitokset jälleen kerran erinomaisesta tutkimustoiminnasta. Vuodesta toiseen Kelan tutkimukset ovat ajankohtaisesti ja laadukkaasti tehtyjä, ja niitä kannattaisi kyllä myös edustajien lukea, koska niistä saa todella tärkeää tietoa mei-

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

dän sosiaali- ja terveyspalveluistamme ja myöskin Kelan toiminnasta. Eli kaiken kaikkiaan kiitos tästä perusteellisesta kertomuksesta, ja aion lukea tämän kyllä huolella kantes-
ta kanteen. — Kiitos.

17.22 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun katsoo tätä Kelan valtuutet-
tujen kertomusta, niin tämä on erittäin hyvä asiakirja. Kahteen asiaan kiinnitän omalta
osaltani huomiota.

Toinen on tämä asumistukimenojen kasvu: 17,8 prosenttia. Ei tämä tietenkään ole Ke-
lan vika, mutta tässä meidän järjestelmässä on kyllä sisäänrakennettu rakennevika — sa-
netaan yleiskielessä "valuvisa". Elikkä kun meillä tämä asuminen keskittyy ja tehdään aika
paljon töitä sen eteen, että se keskittyisi, niin tässä on sitten lopputulos. Meillä menee suu-
rin piirtein 2,3 miljardia euroa tänä vuonna kaikkien rahaa asumistukiin ja pääosa täällä
suurissa kaupungeissa. Samaan aikaan sitten ne muutkin menot, toimeentulotuki ja muut
menot, kasvavat, koska ne henkilöt ovat sitten Kelan asiakkaina aika pitkälti, kun rahati-
lanne vaikeutuu. Ja jos korkokanta vähänkin lähtee kasvamaan, niin en uskalla edes ajatel-
la, miten tuolle prosentille käy siinä tilanteessa.

Eli tässä asiassa tulee puuttua voimakkaasti siihen, että pyrimme tästä asumistukisyste-
mistä joillakin keinoin irti niin, että ihmisillä asuminen halpenee, ja siihen ei valitettavasti
muuta keinoa taida olla kuin maan tasapuolisempi kehittäminen. Se, että keskitetään kaik-
ki yksiin paikkoihin, johtaa juuri tähän tilanteeseen, joka on kansantaloudellisesti kestävä-
tön. Ajatelkaa tilannetta, että meillä ovat työttömyysmenot jopa 7 miljardia, asumistukime-
not yli 2 miljardia, meillä menee lähes 10 miljardia siihen systeemiin, mikä menee taval-
laan — en sano "hukkaan" — semmoiseen itse aiheutettuun päänsärkyyn aika pitkälti. Eli
tähän meidän pitäisi päästä kyllä kiinni jollakin keinolla tehokkaasti. Siinä on eduskunnal-
le pähkinä purtavaksi. Toivon mukaan valiokunta ottaa tähän kantaa edes jollakin lailla.

Toinen on sitten tämä erilaisten palvelujen saaminen ympäri Suomea tasapuolisesti.
Meillä on pitkien välimatkojen maa, ja se aiheuttaa sen, että meille tulee palveluongel-
mia. — Siirryn sinne puhujapöytäntöön, kun pari asiaa haluan sanoa. [Puhuja siirtyy puhuja-
korokkeelle]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja voi hyvin reippaasti tulla
tänne puhujapöytäntöön, kun sanottavaa tuntuu olevan.

Kiitoksia, arvoisa puhemies! Todellakin pari asiaa vielä tästä asiakaspalvelusta. On ää-
rimmäisen tärkeää, kun Kela on kaikkien suomalaisten kannalta erittäin tärkeä laitos, että
palvelupisteitä löytyy ympäri Suomea. Ymmärrän sen, että joitakin konttoreita on jo lak-
kautettu, mutta tässä tilanteessa pitää Kelan pitää siitä huoli ja nimenomaan eduskunnan
pitää siitä huoli, että palvelupisteitä tulee kuntakeskuksiin ja kuntiin riittävä määrä. Nehän
ovat yhteis palvelupisteitä, joissa työvoimahallinto, Kela ja näin edelleen tekevät yhteistyö-
tä — Ilomantsistakin palvelupiste löytyy. Toivottavasti tässä asiassa edetään, ja tässä on
eduskunnan pidettävä visu huoli siitä, että näille ihmisille palvelut tarjotaan, olkoon se sit-
ten suuri kaupunkikeskus tai sitten pienen pieni, vähäinen maaseutukunta — vähäisellä tar-
koitan vain vähäväkistä, kaikki paikat ovat yhtä arvokkaita.

Ja sitten se, kun puhutaan internetpalveluista: Internetpalveluita käytetään tietenkin vain
siellä, missä on hyvät nettiyhteydet. Ja tässä maassahan on tunnettua, että meillä valitetta-
vasti — johtuuko se siitä kateuden kruunaamattomasta kuninkuusmaasta Suomesta — ei

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

ole annettu mahdollisuutta siihen, että rakennettaisiin valtion tuella, valtion vahvalla tuella, koko maahan nopeat laajakaistaverkot. Ruotsihan sen on tehnyt, ja tässäkin asiassa Ruotsi on meitä paljon viisaampi. Onnea, ruotsalaiset! Kun meiltä puuttuu tästä maasta se nopea laajakaistaverkko joiltakin paikkakunnilta — aika usealla se on, mutta kaikilla ei valitettavasti vielä — niin se johtaa siihen, että tässä epätasa-arvoinen kohtelu kohtaa suomalaista asuinpaikasta riippuen. Tämän takia on aivan välttämätöntä, että näitä palvelupisteitä on ja sitten valtiovalta elinkeinoministeriön pääluokasta tai maa- ja metsätalousministeriön tai ympäristöministeriön pääluokasta tai jostakin muusta pääluokasta pyrkii edistämään näitä hankkeita, joilla saadaan rahaa laajakaistaverkon rakentamiseen koko maahan ja nopeasti. Se on parasta elinkeinopolitiikkaa, mitä Suomessa voidaan tehdä.

Viimeisenä asiana, herra puhemies, vielä se, että moni vanhus on kokenut sen hyvin loukkaavana, että kun palveluja menee pyytämään, jonotusajat ovat joskus pitkät, puhelimella ei pääse, ja nettiä kun ei ole, niin on se aika ongelmallinen tilanne. Sen takia Kelan osalta, joka on meille suomalaisille aivan äärimmäisen tärkeä laitos, meidän pitää pitää tässä talossa huoli siitä, että ne palvelut säilyvät tasokkaina kaikille. Jos siellä asioi se hyvin menestyvä nuori mies tai nainen, joka hienolla autollaan tulee toimistolla käymään — jos siellä sattuu käymään eikä käytä nettiä — niin hän on totta kai äärimmäisen tärkeä asiakas, mutta se rollaattorilla tuleva vanha mummu, joka on elämäntyönsä jo tehnyt, on aivan varmasti yhtä arvokas asiakas, ja se on meidän pidettävä koko ajan mielessä tässä talossa. Ihmiset ovat tasa-arvoisia, ja eduskunnan tehtäväksi jää se, että Kelalla on riittävät resurssit ja ennen kaikkea riittävät henkilöstöresurssit — niin taloudelliset resurssit kuin henkilöstömäärä — joilla pystytään asiat hoitamaan.

17.27 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kiitokset laajasta toimintakertomuksesta. Tätä Kelan toimintavuottahan leimasivat ikävällä tavalla nämä vaikeudet toimeentulotukihakemusten käsittelyssä. Toivottavasti siitä tilanteesta ja sen ratkaisusta on opittu jotain.

Yksittäisenä lukuna hämmästyttävien on tämä useammissakin puheenvuoroissa mainittu yleisen asumistuen kasvu 17,8 prosenttia ja absoluuttisena summana 340 miljoonaa euroa. Tämä on valtava määrä rahaa mutta erityisesti lisäkasvuna entisen päälle. Toki se kalpenee esimerkiksi maahanmuuton kustannusten rinnalla, mutta rahasumma on silti suuri. Toivoisinkin tästä salista puolueesta riippumatta sitä, että otettaisiin tämä summa ja sen kasvuluvut erittäin vakavasti.

Me kuitenkin tiedämme, että esimerkiksi vuokrayhtiö VVO maksoi ylimääräisiä miljoonaoosinkoja. Sinne on nyt rakennettu rahantekokone, jolla yleishyödyllisten tahojen omistamat vuokraosakeyhtiöt nostavat vuokria ja tätä kautta nousee asumistuki ja yhtiöt tilittävät jättimäiset voitot ylimääräisinä osinkoina esimerkiksi ammattiyhdistysliikkeelle. Ymmärrän kyllä, jos salin vasemmalla laidalla suhtaudutaan hieman nihkeästi tämän ongelman ratkaisuun, mutta ei se voi niin mennä, että nämä kulut kasvavat 20 prosenttia vuodessa. Tämä sampo ei lopeta rahan takomista etuoikeutetulle omistajalleen koskaan, jos sitä ei pysäytetä.

Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä lisätä kiitoksen siitä, että Kela ottaa kertomuksensa mukaan erittäin vakavasti kyber- ja tietoturvallisuuden riskit, että tämä on nostettu yhdeksi neljästä keskeisimmästä riskialueesta vuodelle 2017. Kela tarjoaa sellaisia sähköisiä palveluita, jotka eivät voi olla toimimatta, se toimimattomuus ei ole vaihtoehto. Siksi niiden tietoturva on ensisijaisen tärkeää.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

Edustaja Hoskoselle vielä kommentoisin, että nopean laajakaistan sijaan juuri näiden Kelan palveluiden toiminnan kannalta tärkeämpää on saatavuuden kattavuus ja se, että itse sivut ja palvelut ovat tarvittavan yksinkertaisia ja selkeitä käyttää. Sen laajakaistan nopeus ei tässä nyt niin paljon ratkaise.

17.29 Leena Meri ps: Arvoisa herra puhemies! Olemme Kelassa tosiaan kokoontuneet ja saaneet paljon tietoa, kuten puheenjohtaja Sarkomaa tuossa kertoi. Kelassa pidetään pääjohtajan katsaus, ja siellä on aina toimialajohtajia paikalla, ja voimme esittää heille kysymyksiä. Tosi paljon kansalaiset laittavat meille valtuutetuille kysymyksiä, mutta me emme niitä yksittäisiä asioita tunne ja yritämme sitten niitä ohjata eteenpäin ja etsiä sitten oikeita tahoja — me emme niistä ihmisten yksittäisistä ratkaisuksista tiedä emmekä yksittäisten ihmisten asioista voi tietoa edes saada mutta yleisistä ratkaisukäytännöistä kyllä.

Katsoin tätä henkilöstön tilannetta, ja kuten edustaja Sarkomaakin tuossa sanoi, nämä työhyvinvoinnin tunnusluvut ovat hieman laskeneet. Viime vuonna muistan pitäneeni puheen siitä, että Kela on erittäin hyvä työpaikka. Itse olen pitkään toiminut esimiehenä, ja en ollut niin loistavia numeroita nähnyt enkä pidä näitä ollenkaan huonoina, mutta uskon, että nämä uudistukset ovat yksi syy, mikä vaikuttaa siihen työssäjaksamiseen. Huomasin myös, että sairauspoissaolot ovat pienentyneet.

Minun täytyy esittää kiitos Kansaneläkelaitoksen henkilökunnalle tästä venymisestä, mitä he ovat tehneet erityisesti tämän kuluvan vuoden aikana, joka on tämän toimintakertomuksen jälkeen. Eletään kuitenkin reaali maailmassa, ja mietin, kuinka he ovat jaksaneet tämän kaiken paineen alla. He ovat varmasti saaneet paljon kritiikkiä, ja ymmärrän myös niitä asiakkaita, jotka ovat hädissään, kun perustoimeentulotukea ei tule. Se on ollut valtaavan vaikea tilanne ja varmasti turhauttavaa, kun ihmiset ottavat yhteyttä. Tämöistä ei saa minusta enää koskaan tapahtua.

Oikeastaan siitä syystä olen ollut myös vähän huolissani tästä sote-uudistuksesta lisäksi. Mietin sitä, kun perustuslakivaliokunta tänään antoi sen lausunnon, että tämä Kelan perustoimeentulotuen siirron pitää olla meillä siitä esimerkkinä, että kaiken luultiin olevan kunnossa — meille Kelan valtuutetuillekin vakuutettiin, että kaikki on kunnossa, kaikki toimii — ja sitten kävi niin kuin kävi. Jos sotessa kuitenkin siirretään historiallisen suuria palveluja pois kunnilta, niin meidän täytyy olla äärimmäisen tarkkoja, koska tämäkin jo osoitti sen, että se ei ole hyvä asia, että ilman hyvää suunnittelua ja varautumista asioita siirretään.

Katsoin vielä, kun Kelassa on tehty keväällä tuo työhyvinvointitutkimus, että sielläkin oli ollut laskua työssä viihtymisessä, mutta henkilöstöjohtamisessa on ollut hyvät arvostamat, eli siellä on johto hyvää. Siellä asteikolla 0—5 on henkilöstöjohtaminen ja johtaminen saanut keskiarvon 4,5, ja se on tosi hyvä johdon arvio.

Toivon tosiaan, että muistetaan virkamiehiä kaikissa paikoissa. He mahdollistavat nämä joustot ja tekemisen. Kaiken tämän mahdollistavat nämä ahkerat ihmiset, joita usein unohtaa kiittää. Kiitän myös asiakkaita kärsivällisyydestä ja siitä, että he ovat joutuneet tämöisen paineen alle, elämään ehkä ilman varoja. Olen pahoillani siitä — vaikka en itse ole henkilökohtaisesti vastuussa, tietyllä tavalla katson, että eduskunnan olisi pitänyt olla tässä ehkä vielä huolellisempi. Tästä täytyy oppia siten, että aikataulujen täytyy olla sellaisia, että ne pystytään virastoissa toteuttamaan. Me emme voi asettaa sellaista lainsäädäntöä, että koneisto tukehtuu siihen ja kaikki kaatuu.

Oikeastaan olisin vielä sanonut näitten sosiaaliturvan kasvun johdosta, mistä edustaja Mäkelä puhui, että viime syksynä tein ministeri Orpolle kysymyksen, koska puututtaisiin

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

näitten säätiöiden ja yhdistysten verokohteluun juuri tästä syystä, että se koetaan epäoikeudenmukaiseksi, ja tietysti siitä tulisi tuloja valtiolle. Sain vastauksen, että hallitusohjelmassa on asetettu selvitettäväksi säätiöiden ja yhdistysten verokohtelu, mutta odotan sitä edelleen. En ole nähnyt mitään tällaista hanketta. Että ei ole ehkä pelkästään vasen laita, joka haluaa unohtaa tämän.

17.34 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkisalo-Ropponen nosti esille tulkkauspalvelun. Tosiaan tulkkauspalvelu on varmasti tämän kuluven toimintakauden kertomuksen keskeinen asia. Parhaillaan on menossa kilpailutus, ja tarkoituksena on todellakin kehittää vammaisten tulkkauspalvelua niin, että entistä enemmän asiakas voi esimerkiksi valita tulkkilistalta itselleen sopivan tulkin. Kehittämistyötä tehdään, tämä on erittäin tärkeä asia.

Täällä edustaja Hoskonen totesi tästä verkossa asioinnista ja sitten toimistojen verkosta. Tämä on juuri näin, että osa käyttää nettiä, mutta ihan selvä on, että Kelan pitää tarjota palveluita kaikille. Puhelimitse voi hakemuksia laittaa ja voi varata henkilökohtaisen ajan. Valtuutettujen tehtävä on huolehtia, että jokainen suomalainen voi Kelassa asioida. Se on meidän tehtävämme valvoa.

Sitten tästä ruuhkautumisesta, eli kertomusvuonna etuuksien myöntöajat pysyivät hyvin aikataulussa, mutta tämän kertomusvuoden jälkeen tänä vuonna tuo perustoimeentulotuki ruuhkautti maksatuksen. Valtuutetut seurasivat sitä viikoittain. Edellytimme toimia, ja hallitus myönsi lisäresursseja, ja lainmukaiseen tilaan on päästy. Seuraamme sitä edelleen. Tärkeää on, että puhelimella pääsee Kelaan ja toimeentulotuen maksatus pysyy lainmukaisissa ajoissa. Se on nyt jokaisessa vakuutuspiirissä alle tuon lainmukaisen ajan. Henkilöstölle tästä kuuluu kiitos, eli kyllä valtuutettujen puheenjohtajana vielä sanon, että Kelan henkilöstö venyi, teki ylitöitä ja saatiin tämä asia kuntoon ja sitä edelleenkin tarkkaan seurataan.

Koska tämä uudistus ei onnistunut niin kuin piti, me pyysimme sisäiseltä tarkastukselta raportin. Se on saatu, ja myöskin ulkoinen arviointi on tulossa. Juuri kuten täällä edustaja Meri totesi, isoja uudistuksia on tulossa, ja halusimme erityisesti sen takia tämän ulkoisen arvioinnin, jotta Kelassa voidaan ottaa oppia, ja varmasti eduskuntaankin tulee viestejä.

Ihan lopuksi, arvoisa puhemies, totean, että myöskin maan hallituksen ja meidän kansanedustajien pitää huolehtia siitä, että kun tulee isoja lainsäädäntömuutoksia, jotka edellyttävät Kelalta tietojärjestelmien muutosta ja toimeenpanoa, niin aikaa pitää antaa riittävästi, [Puhemies koputtaa] jotta ne voidaan toimeenpanna laadukkaasti.

17.36 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Hakemusten käsittelyajat ovat Kelan asioista keskeisimpiä. Tahdon painottaa tässä sitä perussuomalaisten huolta, että nämä hakemukset tulevat käsiteltyksi riittävän ripeästi, sillä kyllä ihmisen talous ajautuu helposti tuossa pienessäkin ajassa hyvin heikoksi, jos niitä päätöksiä ei Kelasta tule, ja ihmiset ovat joutuneet turvautumaan esimerkiksi pikavippien ottoon. Eli näihin käsittelyaikoihin tulee kerta kaikkiaan panostaa ja niitä tulee lyhentää. Olen saanut äänestäjiltä palautetta esimerkiksi Kelan sairauspäiväraha- ja kuntoutusraha-hakemusten käsittelyjen venymisestä heidän kohdaltaan ja siitä ahdingosta ja vaikeudesta, kun päätöksiä ei saa. Näiden sairauspäiväraha- ja kuntoutusraha-hakemusten tavoiteaika käsittelylle on 21 päivää. Keskimäärin niiden käsittelyyn menee pari viikkoa, mutta jos henkilö siirtyy sairauspäivärahan jälkeen vielä kuntoutusrahalle, niin alkaa uusi käsittelyprosessi, ja pahimmillaan tosiaan ihmisen talous-

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

tilanne ehtii siinä ajassa ajautumaan hyvinkin huonoksi, joten toivon, että eduskuntakin huomioi tämän ongelman.

17.38 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vielä tuohon edustaja Tavion hyvään puheen-
vuoroon kommenttina se, että nyt kun perustoimeentulo- elikkä viimesijainen toimeentu-
lotuki siirtyy Kelan etuudeksi, niin tämä käsittelyaikojen ongelma on vieläkin keskeisem-
pi kuin aiemmin, koska ei periaatteessa enää ole sellaista tahoja, joka sitä rahaa antaisi. Jos
se hakemus siellä Kelassa on jumissa, sen käsittely kestää pitkän aikaa tai jonkun pienen
hakemuksen puutteen vuoksi se tulee takaisin hakijalle kielteisenä, niin miten tällaisessa ti-
lanteessa ihminen, jolla ei ole mitään toimeentuloa, pystyy toimimaan? Kelan täytyy hu-
mioida tämä uusi roolinsa aivan viimesijaisen toimeentulotuen maksajana.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

6. Lakialoite laiksi rikoslain 2 c luvun 5 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 25/2017 vp Ville Tavio ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään
päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokun-
taan.

Keskustelu

17.39 Ville Tavio ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rikollisia tulee rangais-
ta, ei hyysätä. Rangaistusten tulee olla kunnollisia, ei vain selkään taputtelua ja pientä to-
rumista. Suomen oikeuskäytännössä on selvästi nähtävissä, että törkeistä rangaistuksista
langetettavia rangaistuksia olisi syytä koventaa. Vankeusrangaistus on tehokas pelote, joka
ennaltaehkäisee rikollisuutta. Vankeusrangaistuksella on myös perusteellinen merkitys
moraalia ja lakien noudattamista ylläpitävänä asiana.

Annetuista vankeusrangaistuksista vapautuu nykyisin, kun vankilassa on istuttu tuo-
miosta kaksi kolmasosaa tai jopa vähemmän. Lähes kukaan ei istu Suomessa kokonaan sitä
vankeusrangaistusta, mihin hänet on tuomittu. Kuka tämän nykyjärjestelmän on keksinyt?
Tuomioistuimien antaa tarkkaan harkitun pituisia vankeusrangaistuksia, mutta sitten kenen-
kään ei tarvitse kärsiä niitä. Nykyinen järjestelmä on omiaan heikentämään kansalaisten
tietoisuutta siitä, miten pitkään vankeusrangaistuksen saanut henkilö on tosiasiallisesti
vankilassa: luet lehdestä, että raiskaaja tuomittiin neljän vuoden vankeusrangaistukseen, ja
sitten totuus onkin, että rangaistusta istutaan vankilassa kaksi vuotta.

Mitä jos järjestelmä lähtisikin siitä, että se tuomio, mikä annetaan, kärsitään? Neljän
vuoden vankeusrangaistus kestäisi neljä vuotta, viiden vuoden vankeusrangaistus kestäisi
viisi vuotta, kuuden vuoden vankeusrangaistus kestäisi... No, te tajuaatte, mitä tarkoitan.
Rangaistuskäytännön tulisi olla selkeä, kansantajuinen ja läpinäkyvä. Voisivatko nykyjär-
jestelmän kannattajat kertoa minulle, kertoa perussuomalaisille, miksi neljän vuoden van-

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

keusrangaistus ei saisi kestää neljää vuotta? Miksi viiden vuoden vankeusrangaistus ei saisi kestää viittä vuotta? Jos tahdotaan antaa lievempiä rangaistuksia, niin mitä jos annettaisiin sitten suoraan lievempiä rangaistuksia? Älkää esittäkö, että ne ovat kovempia kuin ne oikeasti ovat.

Arvoisa puhemies! Esitän tällä lakialoitteella, että vankeusrangaistukset istuttaisiin sen pituisena kuin ne on annettu, ja näin tulee tehdä ainakin törkeissä rikoksissa. Johonkin raja on vedettävä, ainakin törkeissä rikoksissa on istuttava. Jos vanki sitten käyttäytyy erinomaisen hyvin ja toiminnallaan vakuuttaa, että hän ansaitsee päästä ehdonalaiseen vapauteen, silloin tällainen voidaan myöntää — ei kuitenkaan niin kuin nykyisin, että käytännössä jokainen vapautetaan ehdonalaiseen riippumatta siitä, mikä rikos, mikä teko siellä on taustalla. Rikollisia ei pidä palkita tyhjistä. Muistakaa, että rikoksella loukataan uhria. Rikollinen taas ei ole rikoksen uhri, uhri on rikoksesta kärsinyt. Suomalaisessa yhteiskunnassa ei tarvita enempää taivaanrannan maalausta ja unelmointia, Suomessa tarvitaan lakia ja järjestystä.

17.43 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Tavion lakialoite koskee tärkeää asiaa. Mielestäni erityisesti rankkojen väkivaltarikosten ja raiskausten kohdalla tuomiot saisivat olla nykyistä tiukempia ja tuomiot olisi istuttava täysimittaisina.

Rikosten ennaltaehkäisyyn tulisi panostaa nykyistä enemmän, ja rikoksista tuomittuja henkilöitä pitää pyrkiä auttamaan kaidalle polulle kaikin keinoin. Vankilaan tuomituista liian moni syyllistyy uudelleen rikokseen. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2015 lähes puolet vankilatuomion istuneista syyllistyi uusintarikokseen kolmen seuraavan vuoden aikana. Tämä on viesti siitä, että vankiloissa tulee pyrkiä edesauttamaan yhteiskuntaan sopeutumista, kun tuomio on istuttu. Tietysti kaikkien etu olisi, ettei vankilaan päädyttäisi ollenkaan. Vankeinhoito on vieläpä todella kallista yhteiskunnalle. Tuomioiden lisäksi tarvitaan tukitoimintoja. Alkoholi on mukana peräti neljässä viidestä väkivaltarikoksesta. Esimerkiksi tehokas päihdepolitiikka ja aikainen apu huumeriippuvaisille ja päihdeongelmaisille ovat keinoja vähentää tarvetta laittaa ihmisiä vankilan muurien suojaan.

17.44 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Yksi esimerkki aikaisempien lainsäätäjien käsittämättömästä lainsäädäntölogiikasta on tämä, että törkeistä rikoksista saatuja tuomioita ei istuta vankilassa loppuun asti. Niinpä ehdotammekin lainmuutosta, jonka myötä törkeisiin rikoksiin syyllistyneet henkilöt tuomitaan suorittamaan rangaistuksensa koko vankeusaika vankilassa.

Rikollisen näkökulmasta tämä suomalainen malli ehdonalaisesta vankeudesta on suorastaan jonkinasteinen vitsi. Meillä on vapautusautomaatti, jonka nojalla tuomiosta tarvitsee suorittaa vain osa ja sitten pääsee ehdonalaiseen. Jos ehdonalaisessa syyllistyy rikosiin, ei kuitenkaan joudu istumaan tuomiota täysimääräisenä loppuun. Eikö tämä näin lausuttuna kuulostakin suorastaan tahattoman koomiselta? Niinpä tämä esitys on ehdottomasti kannatettava. Sen ohella olisi myöskin tärkeää päästä eroon rangaistusten niin sanotusta paljousalennuksesta useiden rikosten kohdalla ja myöskin siitä, että rikoksentekijän ensikertalaisuus uusiutuu tiettyjen vuosimäärien jälkeen.

17.45 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Julkisuudessa tosiaan on välillä räikeitä tapauksia, ja niistä tulisi aina tulla kohtuullinen ja oikeassa suhteessa oleva rangaistus. Itse mietin sitä, että kun tuomioistuimessa tosiaan mitataan rangaistusta rikoslain mukaan, niin silloin

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

ei huomioida juuri sitä tosiseikkaa, että henkilö istuu tietyn ajan vankeusrangaistuksessa, vaan se mitataan ikään kuin se istuttaisiin kokonaan, eli se on suhteessa siihen teon moitittavuuteen.

Edustaja Mäkelä otti esille myös tämän niin sanotun konkurrenssin, missä yhdistetään monta rikoslajia ja rangaistuksen mittaamisessa niin sanotusti tulee paljousalennus Suomessa. Näin se menee. Olen itsekin niitä tuomioistuimissa joutunut monesti laskemaan, ja niiden kanssa saa olla tosi tarkkana, ja se tietysti ei ole sinänsä hyvä asia.

Itse mietin tätä niin, että meillä voisi olla tuomioistuimella mahdollisuus harkita ja — tämä olisi jotenkin lisättynä niin, että "tuomioistuin voisi", vähän niin kuin Yhdysvalloissa tietääkseni on — määrittää, milloin henkilö voi aikaisintaan siinä kyseisessä tapauksessa päästä ehdonalaan vapauteen. Toisaalta pitää aina ottaa huomioon, että törkeissä rikoksissa on olemassa sitten kuitenkin... Kaikissa lajeissa on törkeä tekemuoto, niin että itse en nyt ihan laajentaisi tätä ihan kaikkiin vaan jättäisin oikeastaan tuomioistuimelle sen harkintavallan, niin että tuomioistuin siinä yksittäisessä tapauksessa harkitsisi, mikä on kohtuullista, ja sitten voisi tietysti vaikka anoa sitä hyvän käytöksen, elämänmuutoksen ja muiden muiden syiden vuoksi.

Sillä reunaehdolla voisin tätä kannattaa mutta en ihan näin kategorisesti katsoisi. Mutta tämä on hyvä keskustelunavaus, koska ihmiset haluavat tästä keskustelua. Nythän on valmistunut tämä oikeustajuselvitys, joka nyt ei kuitenkaan ehkä tuottanut sitä toivottua tulosta, niin että siihen tuhrautuu nyt pari vuotta tärkeää lainvalmisteluaikaa.

17.48 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Kiitos, edustajat Elomaa, Meri ja Mäkelä, kun otitte kantaa tähän meidän rangaistuskäytäntöömme ja tapaamme tuomita nuo rikolliset.

Edustaja Elomaa otti hyvin esiin tämän ongelman uusintarikollisuudesta. Siitähän ei tietenkään päästä muuten pois kuin että pyritään pois siitä antamalla nimenomaan sitä tukea, ja tukea siinä sopeutumisessa yhteiskuntaan annetaan ilman muuta. Mutta iso ongelma tässä nimenomaan on varsinkin nämä viime aikoina julkisuudessaakin olleet henkilöt, jotka vapauduttuaan syyllistyvät aina uudelleen esimerkiksi henkirikokseen. Se on aivan käsittämätöntä, että Suomi on oikeusvaltio, joka sallii aina uudelleen saman henkilön syyllistyä henkirikoksiin tämän vapauduttua. Tässä tulee sellainen ihmisoikeuskysymys kyllä mieleen, että mikä on se tavallisen ihmisen ihmisoikeus, oikeus elämään — suurin ihmisoikeutemme — jos yhteiskunta antaa sellaisen vaaralliseksi jo täysin selvästi tiedetyn henkilön vapautua aina uudelleen tekemään se rikos aina uudelleen. Tämä on tosiaan aika vitsi, kuten edustaja Mäkelä sanoi tässä tästä järjestelmän niin kuin kategorisista heikkouksista. Sitä, minkä edustaja Mäkeläkin otti esiin, että ensikertalainen on uusiutuva asia, pidän itsekin aika naurettavana doktriinina — en tiedä, kuka sen on luonut. Mutta täytyy muistaa, että perussuomalaiset ovat ajaneet tähän muutosta aika vahvasti — se on ikävää, että se ei nykyhallitukselle sovi.

Ja edustaja Merelle ihan lyhyesti vielä kommentoin, että hänen näkökulmansa on [Puhemies koputtaa] mielestäni aika hyvä, eli tämä Yhdysvaltojen kaltainen katsominen — eli siinä mielessä tuomioistuimelle liikkumavaraa, ehdottomasti, [Puhemies koputtaa] tuomioistuimethan ne aina päättävät ne rangaistukset.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

7. Lakialoite laiksi tuloverolain 52 §:n, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 5 §:n ja ennakkoperintälain 25 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 26/2017 vp Ritva Elomaa uv ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

17.50 Ritva Elomaa ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on paljon pienyrittäjiä, joiden panos on todella tärkeä yhteiskunnallemme. Luovilla aloilla pienten toimijoiden osuus on tuntuva. Sieltä tuhansien yrittävien artistien ja taiteilijoiden joukosta ponnistaa myös jopa kansainväliselle tasolle yltäviä kulttuurialan ammattilaisia. Usein vaaditaan oikeaa ajoitusta, oikeaa sisältöä ja ripaus onnea läpimurron tekemiseen. Yrittäjiä on paljon, ja vain pieni osa pääsee kulttuuriduunia painamalla niin sanotulle hillotolpalle ja suurten patojen ääreen. Alan yrittäjien toimintaedellytyksiä tulee kehittää. On sanomattakin selvää, että suomalainen kulttuuriala lepää näiden käytännön tekijöiden harteilla, joten asia on mittaamattoman tärkeä.

Lakialoitteeni luovan alan toimijoiden verotuksen uudistamisesta tähtää luovan alan taloudellisten mahdollisuuksien tehokkaampaan hyödyntämiseen ja alan toimijoiden menestymismahdollisuuksien parantamiseen muuttamalla vallitsevaa lainsäädäntöä. Tekijänoikeuskorvausten nykyinen verokohtelu Suomessa muodostaa kasvavan kilpailukykyongelman, koska tekijän toiminnastaan saama tulo katsotaan yleisimmin palkkatuloksi, vaikka toimintaa harjoitettaisiin elinkeinotoimintaan rinnastettavissa olosuhteissa. On tapauksia, joissa esimerkiksi musiikintekijät ovat pakanneet tavaransa ja päätyneet harjoittamaan toimintaansa ulkomaille.

Lakialoitteessani ehdotan mallia, jossa tekijä luovuttaisi tekijänoikeutensa tekijänoikeusjärjestönsä hallinnoitavaksi nykyisen käytännön mukaisesti. Tekijä voisi kuitenkin ohjata määräysvallassaan olevan yhtiön elinkeinotuloksi tekijänoikeusjärjestöltä saamansa henkilökohtaiset korvaukset. Luovutus, jonka kohteena on oikeus vastaanottaa tekijänoikeusjärjestöltä tekijälle kuuluvat korvaustilitykset, säädettäisiin veroneutraaliksi tietyin edellytyksin.

Uudistus lisäisi luovan työn kannustavuutta ja loisi edellytyksiä luovan alan kasvuille ja kehitykselle. Lisäksi uskon, että uudistuksen kustannusvaikutukset ovat pitkällä aikavälillä todella positiiviset. — Kiitos.

17.53 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaan aloite on hyvä ja kannatettava. Luovan alan yrittäjien tasapuolinen kohtelu muihin pienyrittäjiin verraten on tärkeää, ja hieman ihmettelinkin, kuinka tässä tilanteessa nyt tällä hetkellä ollaan. Aloitetta luettua tuli kuitenkin selväksi, että ongelma olisi helpotettavissa ehdotetuilla pykälämuutoksilla ilman, että tällä olisi suuria kustannusvaikutuksia yhteiskunnalle. On selvää, että työllisyystä ja hyvinvointivaikutuksia luovilla aloilla voidaan lisätä, jos panostetaan työn kan-

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

nustavuuteen, ja tällä voidaan lisätä sitä kannustavuutta. Toivon, että lakialoite etenee, sillä allekirjoittajakin on runsaasti ja — mikä tärkeintä — yli puoluerajojen.

17.53 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Allekirjoittajia on tosiaan yli puoluerajojen, ja siksi vähän ihmettelenkin, miten voi olla, että salissa nyt ovat vain perussuomalaiset. Mutta johan tässä on ilta menossa.

Kyllä meille suomalainen työ ja yrittäjyys tulevat ensin. Tämäkin on sellainen aloite, joka tähtää aivan oikeutetusti siihen, että meidän kilpailukykyämme olisi huippukunnossa. Jos katsotaan nyt naapurimaata Ruotsia, joka on musiikin suurvalta, niin onhan se aika ihme, että täällä Suomessa ei samalla tavalla haluttaisi kohdella sitten myös artisteja tekijänoikeusverotuksessa. Kaikki uudet alat digitalisaation myötä, siis suuret digialat kännykkäteollisuudessa ja varsinkin peliteollisuudessa, kyllä hyötyisivät siitä, että musiikkiala ja tekijänoikeudet tämän Elomaan ehdottaman mallin myötä pysyisivät kilpailukykyisinä ja täällä kotimaassa, eivätkä tekijät joutuisi lähtemään jonnekin ulkomaille verotussyistä. Joten toivon, että tämä lakialoite menestyy.

17.55 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Itsekin olen tämän allekirjoittanut, ja tosiaan, aivan totta, kuten tuossa edellisessä puheenvuorossa todettiin, täällä on paljon allekirjoittajia ja yli puoluerajojen. Aina on minusta aika harmillista, että on se sadan raja yleensä, vaikka olisi kuinka hyvä aloite. Tässä olisi vähän niin kuin norminpurkuhengessä ja varmaan hyvinkin pienillä kustannuksilla toteutettavissa oleva asia.

On totta, että tällainen artisti rinnastuu hyvin helposti yrittäjyyteen, ja kuten Elomaa tuossa totesi puheessaan, ei varmaan ole tarkoituksenmukaista, että ihmisen tarvitsee ulkomaille muuttaa sen vuoksi. Ainakin itse suhtaudun kunnioituksella ihmisiin, jotka osaavat soittaa, maalata tai jotakin tämäntyyppistä tehdä. Itse en osaa. Puhua osaan, ja jääköön muiden arvioitavaksi, osaanko tehdä sitäkin edes hyvin. Joten kannatan tätä aloitetta.

17.56 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitän perussuomalaisia Merta, Taviota ja Mäkelää, että olette näin illansuussa vielä täällä salissa ja olette pitäneet todella avartavat ja tosi hienot puheet aiheesta ja tästä lakialoitteesta ja sitä kannattaneet. Että kiitän hyvin paljon — kiitos!

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

8. Sami Savion vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 39/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

9. Jani Mäkelän vapautuspyyntö perustuslakivaliokunnan, valtiovarainvaliokunnan ja tulevaisuusvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 40/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

10. Leena Meren vapautuspyyntö lakivaliokunnan varajäsenyydestä ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 41/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

11. Rami Lehdon vapautuspyyntö tarkastusvaliokunnan varajäsenyydestä ja talousvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 42/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

12. Mika Raatikaisen vapautuspyyntö ulkoasiainvaliokunnan varajäsenyydestä ja tarkastusvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 43/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

13. Mika Niikon vapautuspyyntö lakivaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 44/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

14. Lea Mäkipään vapautuspyyntö sivistysvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 45/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

15. Jari Ronkaisen vapautuspyyntö valtiovarainvaliokunnan varajäsenyydestä, hallintovaliokunnan varajäsenyydestä ja puolustusvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 46/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

16. Ari Jalosen vapautuspyyntö maa- ja metsätalousvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 47/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

17. Ritva Elomaan vapautuspyyntö puolustusvaliokunnan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 48/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

18. Arja Juvosen vapautuspyyntö tarkastusvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 49/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

19. Juho Eerolan vapautuspyyntö suuren valiokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 50/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

20. Olli Immosen vapautuspyyntö puolustusvaliokunnan ja talousvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 51/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

21. Ville Tavion vapautuspyyntö suuren valiokunnan jäsenyydestä ja perustuslakivaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 52/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

22. Laura Huhtasaaren vapautuspyyntö lakivaliokunnan ja sivistysvaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 53/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

23. Hanna Mäntylän vapautuspyyntö ympäristövaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 54/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

24. Ville Vähämäen vapautuspyyntö ulkoasiainvaliokunnan ja talousvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 55/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

Pöytäkirja PTK 79/2017 vp

25. Teuvo Hakkaraisen vapautuspyyntö työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsenyydestä Vapautuspyyntö VAP 56/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

26. Tiina Elovaaran vapautuspyyntö työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan varajäsenyydestä ja ympäristövaliokunnan jäsenyydestä Vapautuspyyntö VAP 57/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

27. Tom Packalénin vapautuspyyntö lakivaliokunnan varajäsenyydestä Vapautuspyyntö VAP 58/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 30.6.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 30.6.2017 klo 10.

28. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 30.6.2017 klo 13.00. Täysistunto lopetetaan klo 17.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen